

SLOVENSKI

Poročevallec

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL "Naš tisk" / Direktorji Rudi Janževa / Odgovorni urednik: Sergei Vošnjak / Tiska tiskarna "Slov. poročevallec" Uredništvo Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/II., telefon 23-522 do 23-526 / Oglasi: oddelki Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 28-463, za zunanje 21-852 / Pošta predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 681-11-163 / Mesečna naročnina 208 din

Zvezna ljudska skupščina se je sestala

Včeraj sta se sestala na predhodnih sestankih oba zbora zvezne skupščine - Poslanci so predali potrdila o izvolitvi in izvolili verifikacijski odbor - Danes bo drugi predhodni sestanek, na katerem bosta poročala verifikacijski odbor, zatem pa bodo volitve predsedstev obeh domov in skupščine

Beograd, 24. dec. Po treh in pol mesecih, odkar je bila razpuščena prejšnja zvezna skupščina, so se danes sestali v Beogradu poslanci zveznega zbora in zbora proizvajalcev zvezne skupščine. Oba doma sta začela prve ločene predhodne sestanke ob pol 12. Sestanek zveznega zbora je vodil najstarejši poslanec Hinko Krizman, sestanek zbora proizvajalcev pa Dobrosav Tomašević. Na dnevnem redu je bilo: predlog odločbe o poslovnem redu za volitve verifikacijskih odborov in verifikacijske mandate ter volitve verifikacijskih odborov. Za predsednika verifikacijskega odbora zveznega zbora je bil izvoljen Dušan Petrovič-Sane, v zboru proizvajalcev pa Filip Knežević. Popoldne ob 5. sta se sestala oba verifikacijska odbora.

Predsednika obeh verifikacijskih odborov sta sklicala posebne seje zveznega zbora in zbora proizvajalcev za jutri ob 12. uri. Na dnevnem redu je poročilo verifikacijskih odborov. Ko bodo mandati potrjeni, bodo poslanci prisegli, nato pa izvolili predsedstva obeh domov. Verjetno bo še jutri skupna seja obeh zborov, na kateri bo izvoljeno predsedstvo zvezne skupščine. Potrdjuje se glasovi, da je kandidat SZDL za predsednika zvezne skupščine Milovan Djilas.

Predhodni sestanek zveznega zbora je začel ob pol 12. Ta je neobičajen in ga doživljamo samo vsake štiri leta, ko se odpira nova skupščina. Iz poslanskih klopi se je dvignil Vladimir Simić, ki je v svojstvu predsednika prejšnjega zveznega sveta odprl sejo in povabil najstarejšega poslanca, Hinko Krizmana, da začasno vodi predsedstvo seje. Krizman je že kot najstarejši poslanec zavzel predsedniško mesto - pred tednom dni v Saboru ljudske skupščine Hrvatske, danes v Beogradu. Takole je nagovoril poslance: »Odpiram prvi predhodni sestanek zveznega zbora in pozdravljam vse spoštovane člane tega visokega doma in nam želim srečno delo pri velikem in odgovornem delu, ki je pred nami. Ugotavljam, da se je ta dom sestel v ustavno odločeno roko po volitvah, ki so v polni svobodi manifestirale enotnost naših narodov in ki pomenijo velik in odločen korak v nadaljnji izgradnji socialistične demokracije.»

Poslanci so izvolili 2 zapisničarja, ki bosta vršila svoje delo do izvolitve treh stalnih zapisničarjev. Potem je predsedujoči Krizman nadaljeval: »Po ustaljeni praksi so lahko dnevnemu redu tega sestanka samo volitve verifikacijskega odbora. Predlagam, da bi bil dnevnemu redu samo to.»

Ali sprejema dom ta predlog? Sprejema. Pred prehodom na dnevni red je bil sprejet tudi predlog o poslovnem redu za volitve verifikacijskega odbora in verifikacijske mandate.

Poslanec Marko Belinić je v imenu 10 ljudskih poslancev predložil naslednjo kandidatno listo za

verifikacijski odbor zveznega zbora: Jozo Bakrac, Krsto Crvenkovič, Stevan Doronki, Hodža Fadilj, Slavko Komar, Sefer Mijatović, Nikola Minčev, Andrija Mugoša, Dušan, Petrovič-Sane, Mile Počuča, Zoran Polić, Franc Simonjić, Zlatan Sremec, Miha Spiljak, Sveta Vučković.

Predsedujoči Hinko Krizman vpraša, če ima kdo še kakšen predlog za verifikacijski odbor. Nihče se ne oglasi. Predsednik daje predlog Marka Belinića in tovaršev na glasovanje. Vsi dvignejo roko. Tudi vzdržal se ni nihče glasovanja.

Predsedujoči Hinko Krizman: »Da bi verifikacijski odbor lahko začel delati, je potrebno, da vsi člani doma izročijo svoja potrdila o izvolitvi. Ker ljudski poslanec Josip Broz-Tito ni mogel priti na ta sestanek, je poslal potrdilo o svoji izvolitvi vnaprej.»

Vsi poslanci so izročili potrdila. Krizman je objavil, da je bilo predanih 351 potrdil in da manjka samo eno. Zatem je pozval člane verifikacijskega odbora, da se takoj po sestanku konstituirajo, da bi prevzeli del predsednika zvezne komisije volilne akte.

Na koncu je sporočil, da bo prihodnje predhodno sejo, na kateri bo poročal verifikacijski odbor, sklical predsednik tega odbora.

In v zboru proizvajalcev Ob istem času je sekretar bivšega zveznega sveta Vida Tomšić prečitala poslancem zbora proizvajalcev pismo obeh predstavnikov prejšnjih domov zvezne skupščine, v katerem se navaja, da je najstarejši poslanec po letih, izvoljen

na volitvah novembra 1953 v Zboru proizvajalcev zvezne skupščine Dobrosav Tomašević, rojen 1883. leta. Vida Tomšić je zaprosila poslanca Tomaševića, da prevzame predsedniško mesto in po ustaljenem običaju kot najstarejši poslanec vodi prvi predhodni sestanek doma.

Vsi poslanci so toplo pozdravili starega zadružnega delavca Srbije, ki je izza predsedniške mize dejal: »Tovariši in tovarišice! Odpiram prvi predhodni sestanek zbora proizvajalcev. Čeprav uživam pravico, ki mi jo dajejo moja leta, smatram za čast predsedovati prvemu sestanku tega visokega doma in izkoristim priložnost, da pozdravim vse novoizvoljene ljudske poslance ter jim poželim v tem novem domu polno uspeha v delu za korist naših narodov. Obenem objavlam, da se je ta dom sestel v roku, določenem po ustavi.»

Ko je zbor izvolil dva zapisničarja, so poslanci zaprjeli kot edino točko dnevnega reda

Predsednik republike sprejel sekretarja napredne socialistične stranke Libanona

Kemal Djumbal, predsednik progresivne socialistične stranke Libanona

Kranj, 24. dec. Danes ob 10. uri je predsednik republike Josip Broz Tito na Brdu sprejel generalnega sekretarja napredne socialistične stranke Libanona Kemala Djumbalita in se z njim eno uro prisrčno razgovarjal.

volitve verifikacijskega odbora.

Poslanec Dragi Stamenković je zaprosil za besedo in dejal: »Tovariši poslanci! V imenu skupine 10 poslancev predlagam, da izvolimo verifikacijski odbor naslednje poslance: Dušan Asanović, Stane Beničić, Ante Bojanović, Jovanka Čović, Lenart Jakšič, Danilo Knežević, Filip Knežević, Bogdan Pečanec, Vojin Popović, Viktor Stopar in Borko Temelkovići.»

Predsedujoči je dal predlog za glasovanje. Vsi so glasovali za njega, nihče ni glasoval proti, niti se vzdržal. Ko so poslanci izročili potrdila o izvolitvi, je predsedujoči Tomašević zaključil predhodni sestanek in sporočil, da bo naslednjega sklical predsednik verifikacijskega odbora.

Verifikacijska odbora sta se konstituirala

Beograd, 24. dec. Takoj po končanih predhodnih sestankih obeh domov sta se sestala verifikacijska odbora zveznega zbora in zbora proizvajalcev. Za predsednika verifikacijskega odbora zveznega zbora je bil izvoljen ljudski poslanec Dušan Petrovič-Sane, za sekretarja pa Zoran Polić. Verifikacijski odbor zbora proizvajalcev je izvolil za predsednika poslanca Filipa Kneževića, za sekretarja pa Jovanko Čovića. Oba odbora sta se sestala danes popoldne ob 17. zaradi pregleda volilnega gradiva.

Program nadaljnjega dela

Beograd, 24. dec. Če bosta verifikacijska odbora končala svoje delo, bo jutri zvezna skupščina nadaljevala svoje delo. Na dnevnem redu bo poročilo verifikacijskih odborov in razprava o njem ter potrditev mandatov. Ko bo to opravljeno, bodo poslanci položili pred svojim domom naslednje priloge: Prisegam pri svoji časti in časti delovnega ljudstva, da bom vestno in predano opravljal dolžnosti ljudskega poslance, da bom delal po ustavi in zakonih in da bom vložil vse svoje sile za nadaljnjo izgradnjo socializma, za čuvanje neodvisnosti in procvit Federativne ljudske republike Jugoslavije.»

Po prečitani prisegi bodo poslanci podpisali tekst prisege v posebnem protokolu. Zatem bodo volitve predsedstev obeh zborov zvezne skupščine, nato pa skupna seja obeh domov, kjer bodo izvolili predsedstvo in sekretarja zvezne ljudske skupščine.

Delegacija Medicinske visoke šole pri predsedniku republike

Brdo pri Kranju, 24. dec. Predsednik republike Josip Broz-Tito je sprejel danes ob 5 popoldne delegacijo Medicinske visoke šole v Ljubljani, ki so jo sestavljali rektor dr. Pavel Lunaček, prorektor prof. dr. Jože Rant, profesorji dr. Božidar Lavrič, dr. Bogdan Breclj, dr. Igor Tavčar, dr. Albin Seliškar, dr. Franjo Novak in dr. Tone Ravničar, pomočnik sekretarja sveta za zdravstvo LR Slovenije.

Člani delegacije so v daljšem razgovoru seznanili predsednika republike z vrsto problemov in potreb Medicinske visoke šole, njenih institutov in klinik, prav tako pa tudi s problemi zdravstvene službe v Sloveniji z ozirom na splošno stanje te službe v drugih krajih države.

Naši filmi na tujih tržiščih

Zagreb, 24. dec. Filmsko podjetje Jadrana v Zagrebu je letos prodalo nekaj umetniških filmov v Grčijo, Izrael, Zahodno Nemčijo in Južno Ameriko. Film »Plavi 9« je bil predvajan v Grčiji, »Zastava« pa v Zagrebu. V Zahodni Nemčiji bodo v kratkem vrteli filma »Plavi 9« in »Sinji galeb«. »Jadran« film je prodal 3 umetniške filme tudi v Argentino, in sicer »Zastava«, »Vihar« in »Sinji galeb«. Naše občinstvo bo v zamenjavo videlo tri filme argentinske proizvodnje.

Boljšo prodajo naših filmov v tujino otežkoča sluhotvornost, ki stane mnogo denarja.

Vrata v Ljudsko skupščino FLRJ so odprta

Izvolitev francoskega državnega predsednika

Uspešno je bilo šele 13. glasovanje - Šest strank je med seboj iskalo novega državnega predsednika, namesto da bi ga iskali nad strankami

PARIZ, 24. dec. (Tanjug). - Izvolitev neodvisnega senatorja Renēja Cotyja za novega predsednika Francoske republike so sprejeli v Franciji s precejšnjim olajšanjem, ne toliko zaradi njegove osebnosti kot zaradi dejstva, da je končno izvoljen predsednik, kajti nezadovoljstvo zaradi nesposobnosti kongresa parlamenta se je začelo v državi čedalje bolj širiti.

Izvolitev Renēja Cotyja ni skoraj nihče pričakoval. Kot uradni kandidat se je pojavil šele včeraj ponoči, ko je predsednik vlade Joseph Laniel umaknil kandidaturu. Tečaj so se parlamentarci vladne večine odločili, da bodo namesto Laniela postavili za kandidata državnega sekretarja za čezmorska ozemlja Louisa Jaquinota in podpredsednika sveta republike Renēja Cotyja, ki sta oba neodvisna republikanca.

Ko se je na 11. in 12. glasovanju videlo, da Jaquinot, ki je bil glavni kandidat vladne večine, ne bo mogel biti izvoljen, so parlamentarci vladne večine uradno kandidirali Renēja Cotyja. Ko so

se poslanci ljudskega republikanskega gibanja, ki niso hoteli glasovati za Jaquinota, izjavili za Cotyja, je bilo jasno, da bo izvoljen. In tako je bil po sedmih dneh brezuspešnih pogajanj, spletih in huđe borbe med kandidati, na 13. glasovanju izvoljen novi predsednik.

Tik pred 13. glasovanjem so bile vidne tri rešitve za izhod iz položaja: prvič, arbitražna sedanjega predsednika republik Vincenta Auriola. Kongres parlamenta se je, kakor je bilo podoba, izogibal tej rešitvi in jo pustil za zadnjo možnost; druga mogoča rešitev je bil socialistični kandidat Naegelen. Toda čeprav je poleg drugih tudi precejšen del radikalov socialistov podpiral Naegelena, je bilo vladni večini težko glasovati za kandidata stranke, ki je v opoziciji. Tretja mogoča rešitev je bila kandidatura Renēja Cotyja. Ker je imel zase skoraj vse glasove, ki jih je prej dobil predsednik vlade Laniel, je zadoščalo, da glasujejo zanj še radikalni socialisti. Utruženi in zaradi nezadovoljstva v francoski javnosti, so le-ti glasovali za Renēja Cotyja, čigar izvolitev je bila s tem zagotovljena. Priznamo pa je treba, da so vplivali na končni izid tudi glasovi članov sveta republike, čigar podpredsednik je bil Coty.

Novi predsednik republike René Coty, član stranke neodvisnih republikancev, se nikoli ni politično izrazilo uveljavljati. Je umirjen pristaja evropskih ustanov, znan pa kot goreč zagovornik ustavnih reform, ki jih je predlagal že leta 1951. Po vojni je bil Coty trikrat minister za obrambo. LONDON, 24. dec. (AFP). Samo dva londonska dnevnika »Times« in »Daily Tele-

Avstrijsko poslaništvo v velesposlanstvo

Dunaj, 24. dec. (Tanjug). Avstrijska vlada je sklenila povisati svoje poslaništvo v Beogradu na stopnjo velesposlanstva. Ta sklep je posledica sporazuma med jugoslovansko in avstrijsko vlado.

»Matajur« o preganjanju Slovencev v Italiji

Trst, 24. dec. (Tanjug). Časopis beneških Slovencev »Matajur« opozarja italijansko vlado, da je Slovencev prvi pogoj za prijateljstvo in mirno sožitje med obema narodoma. Preganjanje in sejanje nebrzdane goštinistične sovraštva ne bo imelo drugega učinka, kot da se bo povečal prepad med jugoslovansko in italijansko narodoma. »Matajur« piše dalje, da hoče beneški Slovenci živeti v svobodi in zahtevajo zaščito svojih življenj. »Danes je naše življenje v nevarnosti,« piše časopis beneških Slovencev, »zato so upravičeni vsi ukrepi, ki so jih storili ali jih bodo storili zastopniki našega naroda pri mednarodnih organizacijah v našo obrambo.«

graph« sta danes priobčila komentar k izvolitvi Renēja Cotyja za predsednika Francoske republike.

»Times« poudarja, da je Coty, čeprav je stal ob strani boja med strankami, znal dati jasne nasvete, ki kažejo, da bo je kot drugi pozna razloge za neustaljenost francoske politike. Francoski parlamentarci po dolgem oklevanju niso več zahtevali »slavnega človeka za avtoritativni navedami, ki jih dobiš, če si dolgo na oblasti«.

»Daily Telegraph« napada versajski kongres, ker je moral »šest strank iskati primerno osebnost«, češ da bi morali tisti, ki so volili, izvolitev predsednika republike postaviti nad vse stranke.

René Coty, neodvisni poslanec, je bil na trinajstem glasovanju v »kongresu parlamenta« izvoljen za novega predsednika republike Francije

Novi predsednik republike René Coty je rojen 1882 v Le Haoru, študiral pa je pravo in filozofijo. V parlamentarnem življenju svoje države sodeluje že 30 let. V poznih vladah Roberta Schumana in Andreja Marieja je sodeloval kot minister za obrambo in urbanizem. 1947 je bil izvoljen v svet republike, naslednje leto pa za predsednika tega doma. Cotyja imajo za strokovnjaka v ustavnih vprašanjih. Je pobornik ustavne reforme o smislu krepitve pooblastil izvršnega telesa, ki bi omogočila večjo stabilnost vlad. Zavrži takšnega stališa je svet republike nedavno poveril Cotyju koordinacijo priprav v zvezi z načrtom ustavne reforme.

Računi italijanske opozicije

Kominformovci podpihujejo spore med vlado in krščansko demokratsko stranko

Rim, 24. dec. (Tanjug). Današnji kominformovski in desničarski časopisi so nekako soglasni s Pello v njegovem sporu med njegovo vlado in krščansko-demokratskim vodstvom. Pri sedanjih krizi je stališče opozicijskih strank značilno za bistvo spora. Niti desna niti leva opozicija ne bi hotela ponovno videti na vladi bodisi De Gasperija bodisi katerekoli politično ugodnega pooblaščenca krščanske demokracije. Opozicija meni, da je Pellova vlada glede na nizki politični položaj predsednika vlade v krščanski demokratski stranki pravzaprav dokaz poraza uradne politike krščanske demokracije na prejšnjih volitvah. Poleg tega je v korist desnic, da podpira Pello, ker je le-ta doslej zastopal stališče, ki je zelo blizu gospodarskemu in političnemu pojmovanju desnice.

Kominformovska levica pa vidi v slabih in majavi Pellovi vladi znamenje neustaljenih meščanskih demokratskih sil v trtu in možnosti, da se bo notranji položaj v kritičnem položaju in pri vladi, ki ni sposobna izvesti res

nejših ukrepov, če bolj poslabšal, kar konec koncev koristi kominformovski levici za pritegnitev nezadovoljnih množic.

Po mnenju kominformovskega vodstva politična in gospodarska kriza v Italiji ne bosta rešeni, dokler bo na oblasti Pellov kabinet. Kominformovcem je torej v prid, če podpihujejo spor med vlado in krščansko-demokratsko stranko. Ker pa je tudi desnici všeč, če Pellova vlada ostane, prvi in drugi spletkarji in hočejo preprečiti, da bi krščanska demokracija zbrala v skupščini novo večino in uvedla močnejšo politiko vlade.

Trgovinski sporazum med Italijo in Jugoslavijo, katerega veljavnost poteče 31. decembra, bo po mnenju rimskih uradnih krogov podaljšan za eno leto brez sprememb.

Avstrija in Francija sta nedavno podpisali trgovinski in plačilni sporazum.

Zvezni izvršni svet sprejel 20 uredb

Beograd, 24. decembra. Zvezni izvršni svet je imel včeraj sejo, na kateri je sprejel 20 uredb o izpopolnitvi našega gospodarskega sistema. Uredbe se bodo začele izvajati 1. januarja 1954. Na isti seji je svet v načelu odobril predlog zakona o družbenem planu za razvoj gospodarstva in predlog zakona o proračunu, ki ju bo poslal zvezni ljudski skupščini v pretres.

Na dnevnem redu te seje sta bila tudi načrt zveznega družbenega plana in načrt zveznega proračuna za 1954, ki ju je svet v načelu odobril. Zvezni izvršni svet bo zahteval od ljudske skupščine pooblastilo, da sme izvajati družbeni plan in proračun za prihodnje leto po načelih in pravilih, vsebovanih v osvojenem predlogu, končne pogoje pa bo poslal skupščini do srede januarja.

Izvršni svet je sprejel tudi več uredb, ki rešujejo nekatera tekoča vprašanja iz gospodarstva.

Seji izvršnega sveta je predsedoval podpredsednik Edvard Kardelj.

Beograd, 24. dec. Razen predlogov zakona o družbenih planih za razvoj gospodarstva in predloga zakona o proračunu, nato predloga samega plana in proračuna za leto 1954 kot tudi uredb o našem gospodarskem sistemu je zvezni izvršni svet na svoji včerajšnji seji sprejel tudi več drugih odločb, katerih večina se tiče določenih tekočih gospodarskih vprašanj.

Med sprejetimi uredbami so tudi tri, ki se tičejo devizne in carinske službe. Z eno od njih je izvršni svet odločil, da se osnuje devizna inspekcija. Ta bo nadzorovala izvrševanje predpisov, s katerimi se ureja blagovni in plačilni promet z inozemstvom ter izvrševanje deviznih poslov v državi in z inozemstvom. Svet je zatem sklenil, da se ustanove samostojni fondji za pospeševanje devizno-

inspekcijske in carinsko-nadzorne službe. V prvi fond se bo odvajal določeni odstotek plačilnih denarnih kazni, odvzete denarja in vrednosti pri deviznih prekrških. Sredstva tega fonda bodo služila za nagradjevanje uslužbencev devizne inspekcije in drugih oseb, ki s svojim delom prispevajo pri izpolnjevanju in pospeševanju devizne službe. Glede fonda za pospeševanje carinsko-kontrolne službe je bilo določeno, da se bo vanj odvajal določeni odstotek vplačilnih denarnih kazni in protivrednost prodane blaga odvzete pri carinskih prekrških kot tudi odvzetih denarnih in deviznih sredstev pri deviznih prekrških potnikov. Iz tega fonda se bo en del uporabljal za nabavo in vzdrževanje sredstev, ki so potrebna za izvrševanje carinsko-

kontrolne službe, drugi pa za periodične nagrade carinskim uslužbencem.

Kot posamezne gospodarske organizacije ne vplačujejo pravočasno dolžnih zneskov iz svojih obveznosti do proračunov in družbenih fondov, je zvezni izvršni svet odločil, da se uvede plačevanje tako imenovanih za-mudnih obresti na take dolgeve. S temi obrestinj bodo razpolagali ljudski odbori, grede pa na breme plačnega fonda gospodarskih organizacij. V uredbi je točno določeno, kako bo treba ravnati glede dolgov iz preteklega in letošnjega leta.

S področja gospodarstva je zvezni izvršni svet sprejel še uredbi o spremembah in dopolnitvah uredb o razdelitvi razlike med ustvarjeno in obračunano akumulacijo ter fondji za leto 1952, leto in uredbi o zaključnih računih gospodarskih organizacij za 1953. leto.

S spremembo uredbi o potnih in selitvenih stroških je zvezni izvršni svet sedanje dnevne službene potovanja povečal od 600, 700 in 800 dinarjev na 700, 850 in 1000 dinarjev. V sedanji uredbi so bile prav tako napravljene spremembe v pogledu službenega potovanja na področju mesta ali občine in službenega dela na terenu.

Zvezni izvršni svet je prav tako sprejmenil in dopolnil uredbi o materialni odgovornosti vojaških in civilnih oseb v službi Jugoslovanske armade.

Na isti seji je svet ratificiral sedem mednarodnih sporazumov in odobril še nekaj sporazumov, ki niso podvrženi ratifikaciji.

Od srede na četrtek

Takoj po sovjetskem odgovoru na Eisenhowerjevo predlog za mednarodno razgovora o uporabi atomske energije o ciljne namene je sovjetska diplomacija razpisala zelo živahno aktivnost. Pred nekaj dnevi je sovjetski veleposlanik v Parizu Vinogradov obiskal Bidaulta, v sredo pa je sovjetski veleposlanik v Londonu Malik obiskal Edena in nato še Churchill, ki ga je v sredo popoldne obiskal. Zadržal se je v njegovem razgovoru polne tri ure. Čeprav so tako Malikov obisk pri Edenu uradne izjave za novinarstvo izjavile, kakor omega pri Churchill za privatnega, oendar o diplomatskih krogih pripisujejo tem razgovorom velik pomen. V britanskih dobro obveščenih krogih so se takoj po sovjetskem odgovoru na Eisenhowerjevo predlog poudarjali, da smatra Churchill ta odgovor kot prvi žarek upanja, da bi lahko prišlo do uresničitve njegove želje — sestanka štirih velkih držav.

Poročila pravi, da sta Churchill in Malik tri ure podrobno razpravljala o sovjetskem britanskim odnosih. Brez dvoma je med osemimi temi zadnja, sovjetski obiski na zahodu neka posebnost. Sovjetski odgovor na Eisenhowerjevo načrto so na zahodu označili kot ne dovolj jasen. Predvsem se sovjetska zveza ni izjasnila o okviru katerega mednarodnega organa naj bi se držali tajni razgovori o atomski energiji. V Washingtonu so mnenja, da bi bila za to najboljša prikladna komisija za razorožitev pri OZN, ki se že več kot leto dni ni sestala in kateri je letosnje zasedanje Generalne skupščine pripravljeno, naj se sestaja v zvezi s tajnimi razgovori. Pravo zato smatrajo to komisijo kot najbolj primerno za razgovore s Eisenhowerjem načrto. Zelo verjetno je bil naj del razgovora med Churchillom in Malikom poseben tudi temu opravišanju, namreč načinu, ki bi bil najprimernejši za izvedbo predlagane načrta.

Drugega opravišanja, ki so ga verjetno skušali sovjetski diplomati razložiti, pa je opravišanje referencne serije. Churchill, pa je pravo gotovo tudi to prilžnost izkoristil za sondiranje terena glede možnosti izvedbe sovjetske največje načrta.

Ugotvijo o osebnih razgovorih verjetno niso zgrešena, kajti to so sedaj osnova opravišanja med Vzhodom in Zahodom. Vprašanje pa je, kakšni so bili rezultati teh razgovorov. To se bo videlo o prihodnjih dneh odnosa na Berlinski konferenci. Vsekakor pa smatrajo Malikov obisk pri Edenu in Churchill kot pomemben znak, da se odnosi med Sovjetsko zvezo in Zahodom zboljšujejo.

Moskovska »Izvestija« so v sredo objavila vest, da so bivšega sovjetskega notranjega ministra Berija s šestimi soobtoženci ustrelili po razsodbi, izrečni na procesu, ki je trajal od 18. do 23. decembra. Poleg Berija so bili ustreljeni še Veselod Merkulov, visoki funkcionar državne varnosti in od leta 1937 minister državnih kontrol, Dekanozov, bivši sovjetski veleposlanik v Berlinu, po rodu Georgijej kot Stalin in Berija, Paol Mešik, ki je bil po Stalinovi smrti imenovan za notranjega ministra Ukrajine, V. Kobolov, pravkar Georgijej, bivši namestnik sovjetskega ministra državne varnosti, Golodize, bivši šef oddelka v ministrstvu za notranje zadeve in Fiodoritski, šef posebnega preiskovalnega oddelka sovjetskega ministrstva za notranje zadeve.

Obzirda je bila objavljena šele po izrisitvi, tako kot je dohajalo tudi že prej n. pr. leta 1937 ob procesu proti maršalu Tuhačevskemu in drugim visokim funkcionarjem Rdeče Armade. Pravi primer Berija je pokazal, da se o Sovjetski zvezi ne odnosajo odpravo ustajnih praktiki, da soji državljanje in svetovna javnost o takih delaktih vprašanih, kakor so odstavljani in sojenja visokim funkcionarjem, obveščajo šele naknadno. Tako je bila n. pr. tudi pred šestimi meseci vest o izključitvi Berija iz partije in odstavitvi s položaja notranjega ministra objavljena šele potem, ko je bilo vse že izvršeno in je bil Berija že zaprt. Za proces proti njemu in za obsodbo pa je zopet sovjetska in svetovna javnost izvedela šele po izrisitvi smrti obsodbi.

V nekaterih zahodnih krogih primerjajo proces proti Beriju s procesom proti maršalu Tuhačevskemu, odnosa iščejo zvezo med obema procesoma predvsem zaradi tega, ker je sodišče, ki je obsodilo Berijo, predsedoval maršal Konjev, o katerem zadnji dve leti Stalinovo vladavino ni bilo več ničesar slišati. Zato menijo, da se je s procesom proti Beriju armada maščevala za čitke v armadi, ki jih je s pomočjo tajne policije izvedel Stalin leta 1937.

Zahod ne sme zanemarjati ukrepov za svojo varnost

Ameriški listi o sovjetski privolitvi na predloge predsednika ZDA Eisenhowerja vedno izražajo mnenje, da ni nobenih dokazov za kakršnokoli spremembo v sovjetskih političnih ciljih.

Opozicijski »New York Post« omenja tudi drugo možnost, ki ni v nasprotju s prvo. Meni, da so sovjetski voditelji ocenili, da je atomska vojna preveč tvegana in so se zato odločili, da bodo boj za gospostvo nadaljevali s političnimi in gospodarskimi sredstvi. V Washingtonu pa opozarjajo predvsem na nevarnost pred pastmi, v katere se utegne ujeti Zahod, če bo preveč pričakoval ali pa prekmalu upal, ali pa zanemarljivo ukrepe, ki so neogibni za njegovo varnost in življenje.

Pred četrtinimi razgovori razlagajo to kot opozorilo ameriškim zaveznikom, naj se ne prenapiljo in ne odstopijo od načrtov za skupno politiko, na kateri vztrajajo ZDA.

Gospodarski sporazum med ZDA in Indijo

New Delhi, 24. dec. (Tanjug) Po sporazumu, ki so ga davi podpisali v New Delhiju, bodo dale ZDA Indiji 20 milijonov dolarjev za razširitev železniškega parka. Pomoč je del skupne gospodarske pomoči 89 milijonov dolarjev, ki jo je odobril za tekoče finančno leto avgusta ameriški kongres. Ameriški veleposlanik Allen, ki je davi sporočil to vest na tiskovni konferenci, je dejal, da bo dana pomoč v svobodnih dolarjih in da jih bo Indija lahko porabila na vsakem tržišču po svobodni izbiri. S tem denarjem bo Indija lahko kupila 100 parnih lokomotiv in 5000 tovornih vagonov za normalni in široki tir. V prihodnjih 14 dneh bo baje podpisan podoben sporazum za nakup kmetijskih strojev.

Protest židovske organizacije

Dunaj, 24. dec. (Tanjug) Zveza židovskih društev Avstrije je poslala madžarskemu poslanstvu na Dunaju brozjavko, v kateri protestira proti nadaljevanju nacistične politike proti židovskim občanom na Madžarskem. Protest je poslala glede na sodno obravnavo proti dr. Beli Deneschu, Henriku Galoschu in Abrahamu Kornitzeru, bivšim voditeljem židovskih občin in cionističnega gibanja na Madžarskem. Obtoženi so, da so razvijali cionistično dejavnost v državi in imeli zveze s cionističnimi gibanji v tujini. V pismu zveza zlasti obsoja ravnanje madžarskih oblasti proti dr. Deneschu, ki je bil 1949 obsojen na 3 leta odvzema prostosti, ker je podpiral izseljevanje Židov v Izrael. Čeprav pa mu je podelil rok prestajanja kazni že lani, je še vedno v zaporu in sedaj ga sodijo za iste zločine. Tudi ostala dva sta bila prvič obsojena 1949.

Newyorški časopisi o Beriji

New York, 24. dec. (Tanjug) Vest iz Moskve, da so bili ustreljeni Berija in šest drugih visokih funkcionarjev, je potisnila v ozadje celo vest o izvolitvi novega predsednika francoske republike. Časopisi menijo, da gre za uničenje enega izmed najmočnejših ljudi po Stalinovi smrti, saj je imel Berija v rokah varnostne sile, obveščevalno službo, formacije ministrstva za notranje zadeve ter oblast nad sovjetsko atomsko proizvodnjo. »New York Herald Tribune« piše, da za Berijo ne žalujejo sovjetski narodi, saj je bil »Stalinov krivnik, ki si je zaslužil sovraštvo milijonov«. »New York Times« piše o položaju, ki jih je imel Berija. V članku svojega strokovnjaka za sovjetska vprašanja trdi, da je obsodba Berije dokaz, da narašča vpliv armade v Sovjetski zvezi. Kot dokaz navaja, da so prišli na vodilne položaje varnostnih sil in tajne policije v zadnjem času visoki oficirji, ki so zamenjali Berijeve ljudi.

Kakšen sporazum z državo hoče Vatikan v Jugoslaviji

(Ob ratifikaciji konkordata med fašistično Španijo in Vatikanom)

S konkordatom je španski katoliški kler v izredno privilegirani položaji v pogledu državljanjskih pravic in dolžnosti za razliko od drugih španskih državljanov. »Kleriki in redovniki niso dolžni izvrševati javnih služb in opravil, ki se kakorkoli ne skladajo po kanonskem pravu z njihovim stanom« (prvi odstavek 14. člena), »Kleriki in redovniki, profes in novci so v soglasju s kanoni 121 in 614 kanonskega prava oproščeni vojaške službe« (15. člen). »Prelatov, ki so omenjeni v § 2 kanona 120 cerkvenega zakonika, ni mogoče klicati pred sodnika laika, če se ne dabi poprej potrebno dovoljenje Sv. stolice. Sv. stolica privoli v to, da bodo državna sodišča obravnavala kazenske procese zoper klerike in redovne osebe v onih prestojkih, ki so kaznivni po državnem pravu. Vendar mora sodišče že prej dobiti pristanek krajevne ordinarija, na čigar teritoriju bo proces...« (16. člen). »Prav gotovo je, da naša država ne bo nikoli odstopila od tekoče pridobljene načela enakosti državljanov pred zakonom tako v pogledu pravice kakor tudi dolžnosti. S tem načelom so v celoti solidarne tudi vse ostale verske skupnosti v naši državi, razen katoliške, ki bi hotela (mislim tu predvsem na uradne predstavnike te cerkve) državo izkoristiti za uničenje ostalih cerkva. Največje število konkordatnih določil razumljivo obravnava vrsto materialnih privilegijev, ki jih uživa katoliška cerkev v Španiji za razliko od drugih celo državnih ali privatnopравnih organizacij. Španska država priznava popolno zmoglost pridobivanja, posredovanja in upravljanja dobrin vseh vrst. Običajno in izredno zamenjavanje dobrin, ki pripadajo cerkvenim ustanovam ali redovniškim skupnam in čuvanje ter kontrola nad temi trgovskimi posli opravljajo izključno cerkveni uradi« (člen 4). »Cerkvi je na

Klóbčič se še ni odmotal

Poseben dopis »Slovenskemuporočevalcu«.

Franciji, 24. dec. Po sedmih dneh ostrega boja, polnega negotovosti zaradi obstrukcije in drugih manevrov, ki so vdomačeni v parlamentarnem življenju Francije, je »kongres parlamenta« nocoj, na trinajstem glasovanju končno izvolil neodvisnega senatorja René Cotyja za novega predsednika francoske republike.

Položaj v kongresu parlamenta je bil večerajšnji dan še bolj zamotan, kakor pa ob predhodnih glasovanjih. Predsednik vlade Joseph Laniel je prepustil mesto kandidata neodvisnima republikancema Louisu Jacquinotiu ali Rene Cotyju. Socialistični kandidat Marcel Naegelen je bil prav tako pripravljen odstopiti od kandidature ob pogovju, da pride do sporazuma z vladno večino glede ponovne izvolitve sedanjega predsednika republike Vincenta Auriola.

Toda prva in druga kombinacija sta naleteli na močan odpor nekaterih parlamentarnih skupin, tako da niti enajsto, niti dvajseto glasovanje nista prinesla zelene rezultata.

Na trinajstem glasovanju so radikalni socialisti, utrujeni od lastnih manevrov in pod pritiskom javnega mnenja, ki je ostro obsodilo njihovo obstrukcijo, odstopili od svoje taktike »doziranja« glasov. To se pravi

večina, ne pa neodvisni ali pa morda narodni republikanci. Razen tega pa so se radikalni socialisti želeli približati socializmu ter s tem pokazati, da se smatrajo za »levico«. To je zanje pomembno še posebno glede na predstojenje volitve predsednika narodne skupščine in sveta republike, kakor tudi glede na morebitne splošne volitve, do katerih bi ob takšnem političnem razvoju moglo priti v Franciji kaj kmalu.

Francoski politiki menijo, da bodo volitve za predsednika republike imele precejšen vpliv na bodoči razvoj dogodkov v Franciji. Neposredna posledica volitev bo predvsem kriza vlade. Razen tega je očitno premik nekaterih delov vladnih strank v levo, kar je rezultat vse bolj izrazitega preloma med levimi in desnimi v vladnih strankah. In končno, glasovanja so pokazala, da je vedno bolj mogoča vrnitev socialistov v večino, v kateri bi bili radikalni socialisti in demokratska socialna unija odpora, razen njih pa še del narodno-republikanskega gibanja, določeni zmerni in del degolistov.

Vasa Jakšič

Pred volitvami na Finskem

Proti volitvam pred potekom ustavnega roka je nastopila samo stranka agrarcev

Finski državni predsednik Juba Paasikivi

Na svoji tretji izredni seji je finska vlada nedavno predložila državnemu predsedniku, naj razpiše nove parlamentarne volitve nekaj mesecev pred rokom, ki ga določa finska ustava. Nove volitve bodo, kakor znano, 7. in 8. marca. Člani vlade so to sklenili z dvotretnjino večino. Protj volitvam pred ustavnim rokom je nastopil zunanji minister Torngren, ki je v sedanji finski vladi predstavnik švedske manjšinske stranke. Volitvam pred rokom so nasprotovali tudi dva ministra, predstavnika finske ljudske stranke, in nadstrankarski minister, ki pa je bil predstavniki agrarne stranke. Sam predsednik vlade Tuomioja ni glasoval, strinjal pa se je napolju z razpisom novih volitev parlamenta, ker ni videl drugega izhoda iz grozeče gospodarske krize ter nasprotja med strankami, ki vpliva tudi na tako imenovano nadstrankarsko vlado.

Ko je državni predsednik Paasikivi izdal odlok o razpisu

novih parlamentarnih volitev, so tudi posamezne finske stranke v svojih glasilih razložile svoje stališče. Za nove parlamentarne volitve pred potekom ustavnega roka so se izjavili socialni demokrati ter tako potrdili izjavo svojega voditelja Fagerholma, predsednika parlamenta, ki je takoj po sklepu izredne seje vlade naglasil predstavnikom tiska, da drugega izhoda sploh ni bilo. Za volitve 7. in 8. marca so tudi konservativci, medtem ko stranka švedske manjšine v tem pogledu ni enotna. Del njenega vodstva je za, del pa proti volitvam pred potekom ustavnega roka. Agrarna stranka je na ta način edina, ki se je odločno izjavila proti predčasnim volitvam, češ da zato ni tehtnih vzrokov.

Volitve pred potekom ustavnega roka so bile v politični zgodovini neodvisne Finske doslej samo dvakrat.

Sporočilo Bele hiše

Evropska obrambna skupnost je najboljši način za zboljšanje francosko-nemških odnosov

Washington, 24. dec. (AFP). Po večerajšnjem sestanku ameriškega nacionalnega sveta za varnost je Bela hiša objavila uradno sporočilo, v katerem je izraženo stališče ZDA o delu sveta Atlantskega pakta in o problemih v zvezi z ustanavljanjem evropske obrambne skupnosti. V sporočilu se enkrat poziva francoski parlament, naj ratificira pogodbo o

teji skupnosti, ker menijo ZDA, da je to edini način za ureditev obrambe zahoda in za končno zboljšanje razmerja med Francijo in Zahodno Nemčijo. Če bi bila evropska obrambna skupnost neizvedljiva, bodo ZDA spremenile svojo politiko.

Sporočilo je bilo poslano Franciji pred izvolitvijo novega predsednika. Predsednik ameriškega senatnega odbora za zunanje zadeve Alexander Wiley je izjavil, da glede zahodne obrambe, dokler ne bi bilo potrebno, ne bi smeli govoriti o kakih drugih rešitvah razen evropske obrambne skupnosti. Na vprašanje nekega novinarja je senator Wiley dejal, da po njegovem mnenju evropska obrambna skupnost ni edina rešitev, da pa v tem trenutku edina lahko uspe. Evropska obrambna skupnost je tudi najboljši način za zboljšanje francosko-nemških stikov.

Z njegovim mnenjem se je strinjal tudi demokratski senator Sparkman, ki je dejal, da bi morali poleg evropske obrambne skupnosti iskati tudi drugačno rešitev.

Poročilo nevtralne komisije za repatriacijo korejskih ujetnikov azijskih držav

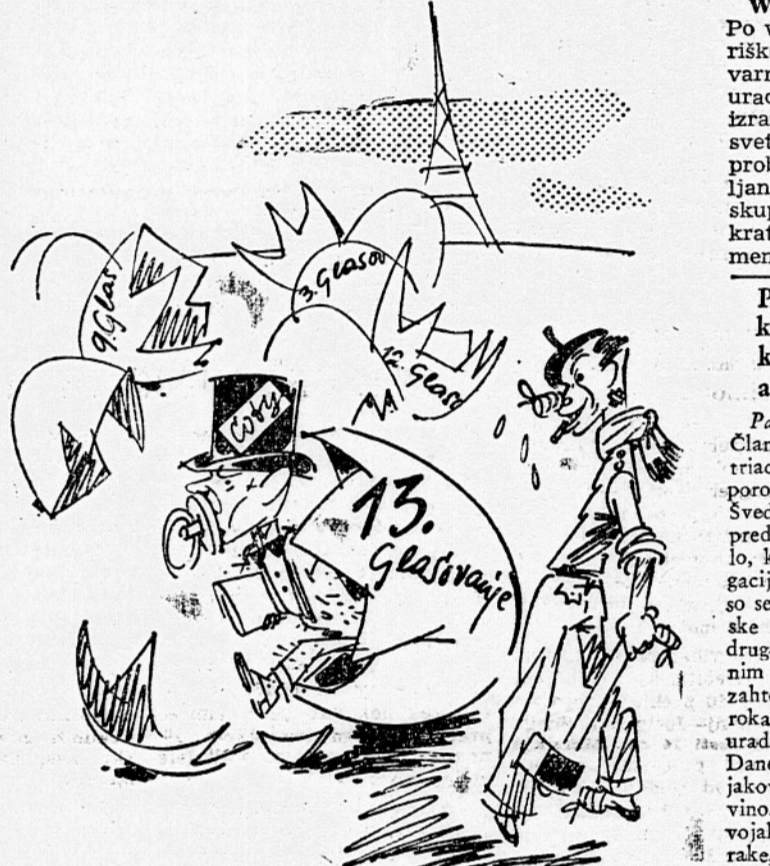
Pan Mun Jom, 24. dec. (UP). Člani nevtralne komisije za repatriacijo so sestavili dve različni poročili glede korejskih ujetnikov. Švedski in švicarski delegat sta predložila sestanku lastno poročilo, katerega pa so ostale tri delegacije odklonile. Drugo poročilo so sestavili zastopniki Indije, Poljske in ČSR. Podoba je, da bo to drugo poročilo Kitajcem in Severnim Korejcem povod, da bodo zahtevali podaljšanje 90-dnevnega roka za pojasnjevanje, ki se je uradno končal včeraj popoldne. — Danes je 22 bivših ameriških vojakov odklonilo vrnitev v domovino. Pod nadzorstvom indijskih vojakov so jih spravili v nove barake, od katerih jih bodo 23. januarja poslali v Severno Korejo. Pekinški radio je danes napadel ZDA, da odlašajo združitev Koreje ter da so kršile sporazum o premirju. Zaradi ameriškega stališča je po trditvi pekingskega radia sporazum med Kitajsko in ZDA o korejskem vprašanju še vedno zelo daleč.

Japonska dobi vrnjen del otočja Riu — Kiu

Tokio, 24. dec. (AFP) Danes so v Tokiu podpisali sporazum, po katerem bodo ZDA Japonski vrnilo dva otoka iz otočja Riu-Kiu, ki sta bila pod ameriško upravo.

Sklep britanskega sindikata strojnih in ladjedelniških delavcev

London, 24. dec. (Tanjug) Konfederacija strojnih in ladjedelniških sindikatov je sklenila, da je od 18. januarja v vseh tovarnah za predelovanje kovin, ladjedelnicah in dokih za popravilo ladij, prepovedano čezurno delo in plačilo po učinku. Delodajalci odklanjajo zvišanje mezd v tej industriji za 15%. Če do 18. januarja ne bodo našli kake primernejše rešitve, bo prepoved čezurnega dela resno vplivala na britansko gospodarstvo in zmanjšala proizvodnjo osnovnih dobrin.

Francoska sreča ob nesrečni številki Karikatura: M Bregar

od taktike, ki je odredjevala šteto, ki ga je treba dati in v proti določenemu kandidatu in ki je tako onemogočalo izvolitve novega predsednika. Na trinajstem glasovanju so radikalni socialisti z drugimi strankami vladne večine podprli izvolitve Cotyja za predsednika republike.

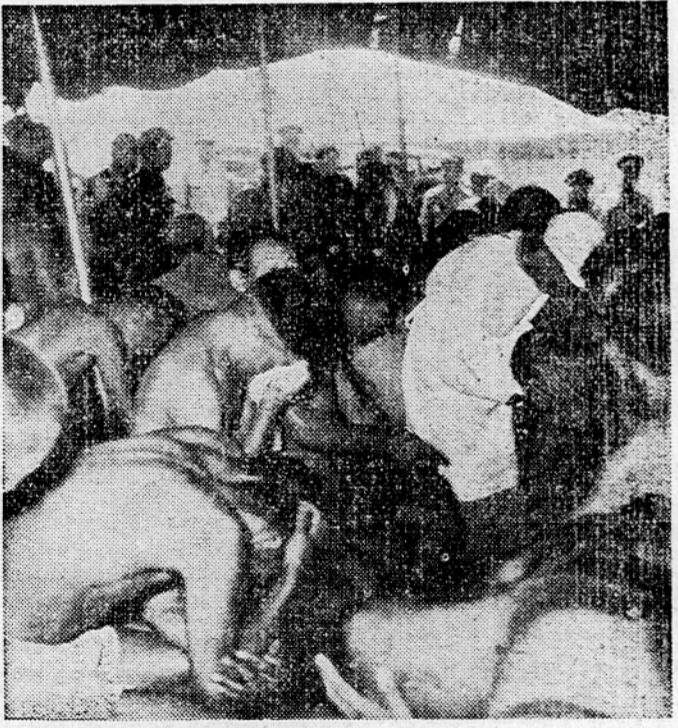
Vzdusje, ki je vladalo v kongresu parlamenta v Versaillesu ves čas volitev novega predsednika republike, je bilo zelo podobno vzdusju, ki je vladalo v francoski narodni skupščini ob zadnji francoski vladni krizi, julija meseca, ki je trajala 37 dni. Problemi, ki so jih opazili še tedaj, niso izginili niti sedaj ob volitvi predsednika republike, temveč so morda prišli še močnejše do izraza: razcepjenost znotraj francoskih političnih strank v najvažnejših vprašanih tako notranje kakor tudi zunanje politike, manevri in obstrukcija posameznih parlamentarnih skupin, medstrankarska mešetarjenja in dogovori.

Vendar pa so volitve predsednika republike pokazale še nekaj, kar bo verjetno odločujoče važnosti v bodočem razvoju političnega položaja v

Sing Man Ri za kolektivno varnost

Seul, 24. dec. (AFP). Vodja skupnega ameriškega štaba admiral Arthur Radford in pomočnik ministra za zunanje zadeve za vprašanja Daljnega vzhoda Walter Robertson sta prispela danes na Korejo in obiskala predsednika vlade Sing Man Rija. Na sestanku, ki je trajal nad pol ure, so bili navzoči tudi ameriški veleposlanik v Seulu Ellis Briggs, vodja delegacije Združenega poveljstva na pogajanjih v Pan Mun Jomu Kenneth Young in poveljnik ameriške osme armade general Maxwell Taylor. Po obvestilih iz uradnih južnokorejskih krogov je Sing Man Ri verjetno načel vprašanje kolektivne varnosti azijskih držav.

NOVICE V SLIKI

V torek je bil zadnji dan pojasnjevanj nerezpatriranim ujetnikom v Koreji. Delegacija severnih je zahtevala, da rok za pojasnjevanja podaljšajo, ker je uspela zaslišati samo majhen del ujetnikov. Vendar njeni zahtevi ni bilo ugodeno in — če se bo prišlo do drugega sklepa — bodo vsi nerezpatrirani ujetniki 22. januarja izpušteni. Na sliki: skupina kitajskih ujetnikov, ki se je premislila in čaka na povratek v domovino.

darstva na Slovenskem se še živo spominjajo posledic slepega zaupanja, ki so ga imela v najrazličnejše predvojne katoliške gospodarske Instrukcije, od bank do posojilnic in združenih organizacij. Nikdar več ne bi hoteli takega duhovnega in ekonomskega terorja. Z zakonom o pravem položaju verskih skupnosti je jasno odredeno načelo prostovoljnosti v pogledu dajanja prispevkov državljanov raznim cerkvenim institucijam in duhovnikom. Tudi naša država gnotno podpira verske skupnosti in duhovnike, toda prvenstveno skrb je posvečena splošnemu gospodarskemu dvigu, industrializaciji, modernizaciji kmetijskega in trgovskega sektorja. Španija pa navkljub temu, da v soglasju z dovoljenjem svetega očeta papeža Pija V. in papeža Gregorija VIII. o lijo španski duhovniki vsak dan za Španijo in njenega državnega poglavarja (člen 6 konkordata), ostaja v duhovni, gospodarski in politični zaostlost.

»Španska država priznava popolno veljavnost poroke, sklenjene po določilih kanonskega prava, tudi za državno področje« (Se nadaljuje)

»Španska država priznava popolno veljavnost poroke, sklenjene po določilih kanonskega prava, tudi za državno področje« (Se nadaljuje)

KULTURNI RAZGLEDI

IZ RAZGOVORA S PROF. STANKOM JANEŽEM, KI BO IZDAL PO NOVM LETU

nov „Pregled zgodovine slovenske književnosti“

V podstrešnem delovnem kabinetu profesorja - slavista Stanka Janeža na Gradbenem tehnikumu v Gorupovi ulici je dokaj tesno. Pisalna miza, na kateri leže kupi razprostrtih knjig, dve preprosti stolici in skromna knjižna policca, vsa natrpana z najrazličnejšimi študijskimi pripomočki, kakršne potrebuje sodobni znanstveni delavec...

kazuje književno zgodovino ostalih jugoslovanskih narodov, pa bo izšel pozneje. »Kako ste ob vsej svoji šolski zaposlenosti utegnili napisati tako obsežno delo? Gotovo ste ga pripravljali dolgo časa?«

»Knjiga je sad prizadevanja dolgih let. Ko sem se pripravljal za predavanja v šoli, sem se hkrati nenehno vračal k virom naše književnosti in proučeval vse, kar je bilo dosegljivo o njej napisanega. Tako se mi je polagoma kopičilo gradivo, ki sem ga moral naposled prilagoditi in urediti in ovrednotiti. Prav pri proučevanju tako obsežne snovi sem prišel do prepričanja, da zahteva naš čas drugačnega obravnavanja književne zgodovine, kot pa smo ga bili vajeni v preteklosti. Sam izhajam iz Kidričeve in Prijateljve škole, toda marsikaj je bilo treba na novo raziskati in oceniti v drugačni luči, saj je prav književnost tudi eden izmed vzgojnih pripomočkov za oblikovanje novega socialističnega človeka. Veliko hvaležnost sem dolžan Društvu profesorjev in predmetnih učiteljev v Mariboru, ki se je odločilo izdati to knjigo, založbi »Obzorja« v Mariboru, ki jo je z razumevanjem uvrstila med svoje knjižne izdaje, in nekaterim poznavalcem naše književnosti, ki so mi blagohotno pomagali z nasveti.«

»Prav imate, da je takšno delo zelo potrebno. To najbolj občutim že dolgo vrsto let sam in z mano vred vsi, ki na Slovenskem poučujejo v srednjih in drugih šolah slovensko književnost. Zlasti po drugi svetovni vojni smo pri šolskem pouku slovenskine nadvse pogrešali primerne učbenike, ki bi obravnavali slovensko književnost, prav tako pa knjige, ki bi zgoščeno podajala tudi književnost drugih jugoslovanskih narodov: Hrvatov, Srbov in Makedoncev. Odkar je nazadnje izšel zajetni Slodnjakov »Pregled slovenskega slovstva«, sta minili že skoraj dve desetletji. Trenutnim potrebam po učbeniku slovenske slovstvene zgodovine je skušalo ustreči Slavistično društvo, ko je leta 1948 izdalo Marje Boršnikove »Pregled slovenskega slovstva«, ki pa je izšel le kot rokopis za člane Slavističnega društva. Zgodovine ostalih jugoslovanskih književnosti v slovenskem jeziku doslej sploh še nismo imeli. Za razumevanje sodobnega življenja pa je nujno potrebno, da poznamo najboljše prizadevanja preteklih rodov na tem področju, politične in družbene razmere, v kakršnih se je književnost razvijala, njena gibalna in ovirna, njene poglavitne ustvarjalce in njihov pomen za našo sodobnost. Vse to je bilo vzrok, da sem se odločil sestaviti učbenik, kakršen je neogibno potreben našim šolam, ki pa ga bo lahko vzel v roke tudi vsakdo, kdor se želi seznaniti z našo književno preteklostjo. Knjiga, ki je pravkar v tisku v tiskarni »Jože Moškrina« v Ljubljani, se imenuje »Pregled zgodovine jugoslovanskih književnosti«. Njen prvi del, ki obravnava slovensko književnost in ki obsega okrog 550 strani, bo izšel kmalu po Novem letu, drugi del, ki pri-

svobodo. Upošteval sem zato, da predvsem dejstvo, da se je tudi književnost razvijala v okviru določene družbene ureditve. To je razvidno tudi iz poimenovanja poglavitnih obdobij v moji zgodovini naše književnosti: književnost v obdobju fevdalizma (od začetka do srede devetnajstega stoletja), književnost v obdobju kapitalizma in imperikalizma (od srede devetnajstega stoletja do leta 1941) ter književnost v obdobju narodnoosvobodilne vojne (1941-1945) in graditve socializma (od leta 1945 dalje). Sodobna književna zgodovina mora po mojem mnenju pojasnjevati ne le življenje in delo pisateljev in pesnikov, marveč čimbolj tudi ekonomske, družbene, politične in kulturne razmere, v katerih so književni ustvarjalci živeli in ustvarjali svoja dela.«

»Kaj prinaša, razen vidikov, ki ste jih pravkar omenili, Vaš pregled zgodovine slovenske književnosti novega v slovensko literarno zgodovino?«

»Razvoj naše književnosti sem poskušal spraviti v evropski okvir ter ga vzporediti z evropskimi miselnimi in literarnimi gibanji. Dovolj obsežno sem v svoji knjigi prikazal nastanek, razvoj in značaj naše ljudske književnosti, vrstni, ki je bila doslej pri nas precej zanemarjena. Enako sem se pomudil pri naših prvih književnih spomenikih, pri naši protestantski književnosti, pri dobi našega literarnega preporoda itd. Dobrih sto strani sem posvetil književnosti med dvema vojnama, ki je bila doslej le skopo obravnavana, in književnemu razvoju na Slovenskem prav do zadnjih dni. Dlje sem se zaustavil tudi pri naših velikanih: pri Prešernu (ki mu je v knjigi posvečenih 35 strani), Levstiku (okrog 25 strani) in Cankarju (35 strani), pri čemer sem uporabil tudi najnovejša dogna-

nja. Knjiga bo vsebovala tudi obsežno imensko kazalo in seznam rojstnih krajev pisateljev in pesnikov, priložen pa ji bo literarni zemljevid, kakršen je pri nas novost. Zunanjo opremo knjige je izdelala arhitektka Jakica Accetto. Nedvomno bo ta all on one učen znanec zgodovine naše književnosti odkril v moji knjigi tudi marsikatero pomankljivost. Potrudi se pač po svojih močeh, da bi dijaki naših šol in vsi ljubitelji naše književnosti dobili čimprej v roke kompendij oziroma repetitorij, ki naj jim v pregledni, jasni in čimbolj preprosti obliki nudi vpogled v našo literarno preteklost. Upajmo, da jim bo knjiga koristila.«

Nisem hotel dlje motiti prizadevnega profesorja. Poslovil sem se in odšel v deževni večer, vesel, da bo nova zgodovina slovenske književnosti že januarja na našem knjižnem trgu, in v upanju, da nam bo profesor Stanko Janež hitro za njo poklonil tudi drugi del svoje dragocene knjige, namreč pregled literarne zgodovine ostalih jugoslovanskih narodov. RADO BORDON

Koncert Glasbene Maticice v Trstu

Po uspehli koncertih na Korškem, kakor so jih zelo las-kavo ocenili tamkajšnji glasbeni kritiki, je povabilen pevski zbor Glasbene Maticice iz Ljubljane v Trst, Rade volje se je odzval povabilu in se odpravi 27. t. m. na pot. Po želji tržiških Slovencev bo obsegal koncertni program večinoma slovenske in slovanske narodne pesmi in nekaj umetnih, med njimi nekatere s samospevi. Zbornim pevcom in pev-kam se pridružijo še rektor Glasbene akademije Janko Ravnik in operna solista Karlovčeva in Franc. Koncertni zbor nastopi pod taktirko zborovodje prof. Cirila Cvetka.

pisma uredništvu

»NIHČE PROTI«

Spoštovani tovariši uredniki! Meniva, da sva v imenu točnosti in resnice dolžna povedati nekaj besed k članku »NiHče proti...« v nedeljski številki »Slovenskega poročevalca«. Gre za povzetek iz razprave v ljubljanskem Mestnem ljudskem odboru glede Pravilnika o šolskih odborih. Tovariši »fr« je potkusil uvesti živahniji in zanimivejši način poročanja o sevanju ljudskega odbora, kar je vsekakor treba pohvaliti. Čas je tak, da taka poročila izgubijo svojo suhoparnost in dolgočasnost in da novinarji prično vnašati svoje osebne nazore in sodbe o razpravljanih v organih oblasti. To pomeni, da imajo novinarji vso pravico, da se strinjajo ali ne z mnenji posameznih odbornikov in v primeri obliki tudi povedo. Tak način pisanja pa seveda zahteva poleg znanja in poznavanja problemov, predvsem največjo mero čista odgovornosti za točno poročanje. Prav glede točnega poročanja pa tovariši »fr« ni bil dovolj skrben in so zato potrebne nekatere pripombe.

skutirajo zaradi same diskusije. V resnici pa je predsednik MLO dal na glasovanje najprej predlog, naj Svet za prosveto in kulturo predlog Pravilnika umakne in na prihodnji seji predloži v pretres bolj izdelan predlog. Za ta predlog je glasovalo samo nekaj odbornikov, zato je bil odklonjen. Potem je dal predsednik MLO na glasovanje predlog Pravilnika, kakršnega je predložil Svet za prosveto in kulturo z dvema amandmanoma, ki je bil sprejet z večino glasov; tu seveda niso glasovali odborniki, ki so že prej glasovali za to, da se Pravilnik v taki obliki ne sprejme.

Morda je ta popravek na prvi pogled takorekve. Toda gre za to, da naša javnost ne dobiva napačnih informacij in vtisa o delu MLO. Če bi bilo namreč res, kar pravilnik »fr«, potem bi bralci upravičeno mislili, da ljudski odborniki diskutirajo zaradi diskusije in govoroj tja v en dan, nazadnje pa vendarle sprejmejo vse, kar se jim predloži. Prav lahko je mogoče, da po dolgi in ostri debati odborniki najdejo skupno stališče in nato tudi enotno glasujejo. V tem primeru pa ni bilo tako in tovariši »fr« bi to moral povedati.

Meniva, da se bo zaupanje v organe oblasti zelo dvignilo, če bodo ljudje videli, da so organi oblasti v resnici tribuna boja socialističnih mnenj, kjer se med seboj spopadajo napredna in konservativna stališča, pri čemer lahko izjemno včasih zmagajo tudi konservativna, v celoti pa nikoli, prav zato, ker ne odloča več posameznik, pač pa sto trideset ljudi v živem boju argumentov. Slednjici pa sva mnenja, da sprostitev demokratičnosti v našem družbenem življenju sploh, v novinarstvu pa še posebej, predpostavlja večji čut za odgovornost, točnost in kakovost dela. Vlado Vodopivec Ljubo Bavcon

ŠE O NEKULTURNEM PREVAJANJU FILMSKIH TEKSTOV

Po naknadnih informacijah smo zvedeli, da krivde za nabavljanje slabih prevodov filmskih tekstov ne gre pripisovati Podjetju za razdeljevanje filmov v Ljubljani, kakor smo naglasili v našem »Odprtem pismu« Slovenskemu poročevalcu dne 16. XII. Krive so uprave kinematografij samih, ki filme s takšnimi prevodi naročajo direktno iz drugih republik; glavno odgovornost pa nosijo ustanove, ki v Zagrebu ali kje drugje dajejo cene prevajati nepoznavalcem slovenskega jezika. Društvo prevajalcev Slovenije

Kar ni čedno, ne gre v denar ...

O čednostnem mojstru Loewyju

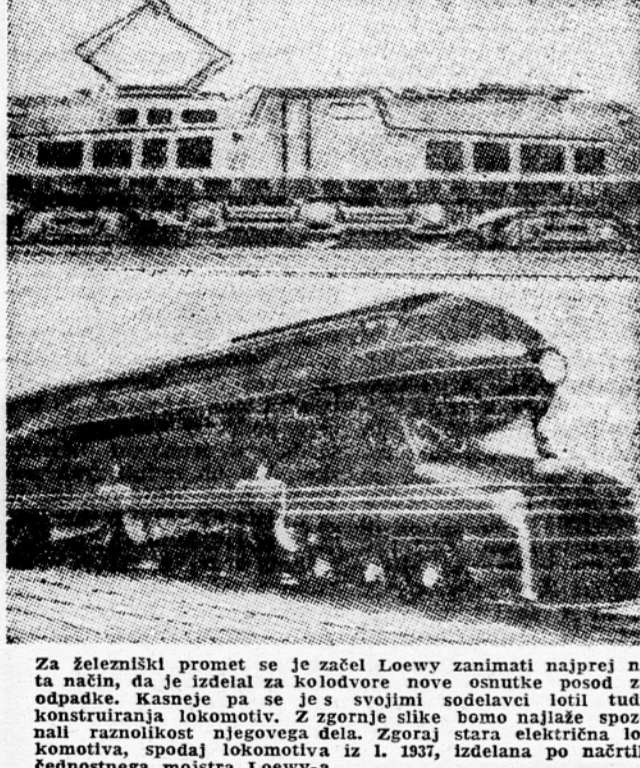
Na jesen leta 1940 se je oglašil direktor ameriške družbe »American Tobacco Corporation« pri nekem Loewyju. Cep-trav ni preveč zaupal zagovorniku novega poklica, imenovanega v ZDA »industrial design« (po naše morda čednostni mojster), je vendar prišel po nasvet, kako bi povečal zanimanje za cigarete »Lucky Strike« in preprečil hudo konkurenco drugih tovarn. Direktor tovarne je tedaj stavil z Raymondom Louwyem 50.000 dolarjev, da mu ne bo mogel nič pomagati. Toda Loewy je po-

svežine in čistosti izdelka ter reda v tovarni. Zaščitni znak tovarne je narisal tudi na hrbt-ni stran zavojčka, kjer je do-bil prostor potek, ko je prene-riku novega poklica, imenova-nega v ZDA »industrial de-sign«, (po naše morda čednostni mojster), je vendar prišel po nasvet, kako bi povečal zani-manje za cigarete »Lucky Strike« in preprečil hudo konkurenco drugih tovarn. Direktor tovarne je tedaj stavil z Raymondom Louwyem 50.000 dolarjev, da mu ne bo mogel nič pomagati. Toda Loewy je po-

R. Loewy

za sesalec prahu potrebna posebna shramba. Konstruktor-jem je zaradi svoje bistrosti očital še sto in sto drugih stvari. Zacej le hoditi od tovarne do tovarne. Sprva je šlo počasni, potlej pa so ga kmalu pričeli iskati. Kako ne, ko je Loewy neredko pripomogel le do večje prodaje in čednega izdelka, marveč tudi do znižanja proizvodnih stroškov. Skratka, Loewy se je oprjel poklica, katerega ni bilo. Kot čednostni mojster je ustvaril mnoge dobre strani ameriške civilizacije, ki se zde danes Evropejcu tipično ameriške, kakor vidimo, pa izhajajo iz francoske elegancije ter iz individualnega smisla za lepo in dobro. Loewyovo delo je bilo zelo raznoliko. Risal je etikete za zobne kreme in zdravila, konstruiral je strojčke za britje, risal je jedilne liste; njegova zamisel je popolnoma avtomatična ameriška kuhinja in še mnogo drugega. S svojimi sodelavci, ki so bili spriči mnogih nalog vedno številnejši, je uredil v Ameriki mnoge operacijske dvorane, kolodvore, velike parnike, cele predele mest itd. Loewyeva zamisel je notranja ureditev letal »Constellation«, za tovarno Studebaker — avtomobilov je napravil načrte vseh povojnih modelov. Loewy se je obregnil celo ob prodajalce sodavice, ki spocetka niso bili občeeni najbolj primerno za občevanje s kupci. Na njegovo pobudo so jim pršili na suktnje zlate gumbe. Od tega ni imela do-biček samo tvrdka, marveč tudi sam prodajalec, ki je dobil naenkraj dnevno najmanj dva dolarja napitnine, prej pa le 60 centov. Skrb za stranke, za potrsohne in pa za čedno, je glavno načelo Loewyvega dela.

Za železniški promet se je začel Loewy zanimati najprej na ta način, da je izdelal za kolodvore nove osnutke posod za odpadke. Kasneje pa se je s svojimi sodelavci lotil tudi konstruiranja lokomotiv. Z gornje slike bomo najlaže spoznali raznolikost njegovega dela. Zgoraj stara električna lokomotiva, spodaj lokomotiva iz l. 1937, izdelana po načrtih čednostnega mojstra Loewy-a

magal in dobil stavo; ne sicer takoj — potreboval je časa, da bi bil prav razpoložen za težko nalogo. Majhnega zanimanja za cigarete »Lucky Strike« je bil kriv zavojček. V aprilu naslednjega leta je Loewy že prinesel v tovarno osnutek novih zavojčkov. Cigarete »Lucky Strike« so odslej prodajali v stari in novi »obleki«. Nova se je čudovito obnesla, tovarna je za večkrat povečala svoj promet.

varn je predvsem ta, da se njihovo ime blesti čim večkrat. Ta cilj je bil z Loewyjem zamisljivo dosežen v celoti. Napise tovarne je pomnožil kar za 25 milijard. Družba je na ta način prihranila sto in sto milijonov dolarjev, ki ji jih morala izdati za reklamo, da bi imeli kupci čim večkrat pred očmi njeno ime.

R. Loewy, ki je prišel v ZDA iz Francije je dandanes zapisan v zgodovini ameriške množične proizvodnje kot izredno pomembna osebnost. Najprej je delal kot risar, potem si je izmišljeval modne novosti, dejstvoval se je kot reklamni svetovalec, izložbeni aranžer in še mnogo podobnega je delal, preden se je naposled odločil za poklic, ki ga ne razumejemo prav niti v Zahodni Evropi, kaj šele pri nas.

Industrija Združenih držav Amerike je začela po prvi svetovni vojni izdelovati celo vrsto zelo uporabnih kakovostnih izdelkov, ki jih še svet ni poznal. Toda mnogi izmed njih so bili dokaj nerodni, nesorazmerno, skratka bili so vse prej kot čeden in praktičen izdelek. Loewy je bil mnenja, da ti podatki kadilce ne zanimajo, zele-na barva pa vzbuja pri ljud-eh podzavestno dokaj močan odpor. Zato je zamenjal zeleno barvo z belo, ki ni samo brez-vonja, marveč je tudi cenejša. Razen tega dobi kupec občutek

Mednarodnih filmskih festivalov je preveč

Na nedavnem sestanku Administrativnega sveta Mednarodnega združenja filmskih proizvajalcev v Londonu je bila večina delegatov mnenja, da je trenutno po svetu preveč mednarodnih filmskih festivalov. Med drugim so se delegati sporazumeli, da naj bo v bodoče letno en sam mednarodni filmski nagradni festival. Na tem sestanku so sklenili, da bo Mednarodna federacija združenja filmskih proizvajalcev podpirala predvsem festivale v Cannesu, Benetkah, Berlinu, Bruslju in Locarnu.

Dočakali smo tudi to!

Prve zvezke naše enciklopedije že tiskajo

Prve pole naših enciklopedijskih del so že dotiskane. Na spomlad se bodo pojavili v knjigar-nah prvi zvezki. Najprej bomo dobili prve zvezke Enciklopedije Jugoslavije, Splošne enciklopedije in Enciklopedije pomorstva, za njimi pa zvezke Bibliografije in Velike enciklopedije, ki ima 10 enciklopedijskih delov: Enciklopedijo matematičnih in prirodoslovnih znanosti, književnosti, geografije, zgodovine, folklorne in etnografije, za pravne in družbene vede, potem Tehnično enciklopedijo, Glasbeno, Likovno, Kmetijsko, Medicinsko in Gozdarsko enciklopedijo.

različno število zvezkov; tako, bo Enciklopedija Jugoslavije obsegala 8, Splošna enciklopedija 6, Enciklopedija pomorstva pa 7 zvezkov. Bibliografija bo imela 25 zvezkov, Velika enciklopedija pa 40.

Vsakdo bo lahko kupoval posamezne zvezke ali pa celo Enciklopedijo. Posamezna številka bo po sedanjih predračunih stala 2000 din v predplačilu, sicer pa 2500 din. Najmanjše predplačilo za vsak zvezek znaša 250 din mesečno.

Bibliografija z milijon notami

Z izdajo Bibliografije so dobili naši narodi delo, kakršnega nimajo niti mnoge velike države. V teh zvezkih bo registrirano vse, kar je bilo pri nas napisanega v časopisih, revijah, knjigah, vsak pomemben članek, vsaka pesem, novela, razprava in večje delo, s katerega koll področja. Poleg tega bodo registrirani vsi podatki, avtor, kje je bilo delo tiskano, opis in ostale podrobnosti. Ta Bibliografija bo za vsakega pisemnega človeka izredno pomembna. Mnogo je bilo dela pri zbiranju gradiva. Več sto strokovnjakov je delalo neprekinjeno, preko 2000 pa jih je sodelovalo od časa do časa.

Enciklopedijske izdaje bodo tiskali na najnovejših strojih

Enciklopedijska dela, ki jih izdaja Leksikografski zavod FLRJ bodo tiskali na najnovej-

ših strojih, ki so jih nabavili v Veliki Britaniji. Uredili so devet oddelkov v tiskarni od foto in lito oddelka do oddelka za bakrotisk, knjigotisk in offset tisk. Nabavljene je mnogo opreme za različne potrebe. Posebne naprave omogočajo, da dobl reproducirana fotografija lepši izgled kot ga je imela prej v originalu. Za stavljenje so bili kupljeni monotip-stroji, ki postavijo na uro 10.000 črk. Vse ostale naprave so zadnja beseda tehnike. Tiskanje in bakrotisk bo na naj-novejšem stroju, ki nima bakrene valjarja, marveč tanke bakrene plošče, ki se po odtisku arhivirajo in lahko uporabijo za nove izdaje. Offset stroj tiska v 22 barvah. Poleg tega vsi stroji tiskajo zelo hitro, najmanj dva do trikrat hitreje kot stari stroji.

Velika kulturna pridobitev

Če smo hoteli dosedaj imeti kak priročnik, leksikon, ali enciklopedijsko delo, smo se morali posluževati tujih izdaj. Odslej ne bo več tako. Sleherni naš znanstvenih delavec, dijak, intelektualc, pa tudi ostali državljani, bodo lahko našli v posameznih enciklopedijskih vse, kar potrebujejo. Enciklopedijska dela, ki jih bo dal naša javnost Leksikografski zavod FLRJ, bodo velika kulturna pridobitev za nadaljnje prosvetno, znanstveno in kulturno izobraževanje naših ljudi. V tej smeri je treba zamisliti in delo za izdajo naše Enciklopedije še posebej toplotno pozdraviti. Milan Babič

Prof. Janko Jarc-petdesetletnik

25. decembra praznuje petdesetletnico rojstva po vsej Dolenjski in tudi Sloveniji poznani ravnatelj Dolenjskega muzeja v Novem mestu, tovariš prof. Janko Jarc. Jubilar se je rodil 25. decembra 1903 v Crnomlju. Ze v rani mladosti, zlasti v dijaških letih se je navduševal za vse, kar je lepo in plemenito, pozneje pa je vse svoje veliko znanje in izredno voljo do dela vložil v odkrivanje zgodovine domačih krajev. Zaradi svoje velike resnič-ljubnosti pri protiljudskih režimih v stari Jugoslaviji ni bil priljubljen in je zato večkrat romal iz kraja v kraj. Moral je tudi skozi italijansko internacijo, ko pa se je vrnil, se je še bolj posvetil odkrivanju in zbiranju zgodovinskih znamenitosti Dolenjske ter bogatega zgodovinskega gradiva narodnoosvobodilne borbe. S svojim neumornim delom je že marsikaj rešil pozabe in propada, nastanek Dolenjskega muzeja v Novem mestu in najnovejša ureditev Dolenjske metropole pa je najtesneje povezana z imenom profesorja Jarca. Mnogo zgodovinskih dogodkov in gradiva pa je tudi objavil v naših časopisih in znanstvenih revijah. Ob petdesetletnici mu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo let in veliko uspehov pri delu.

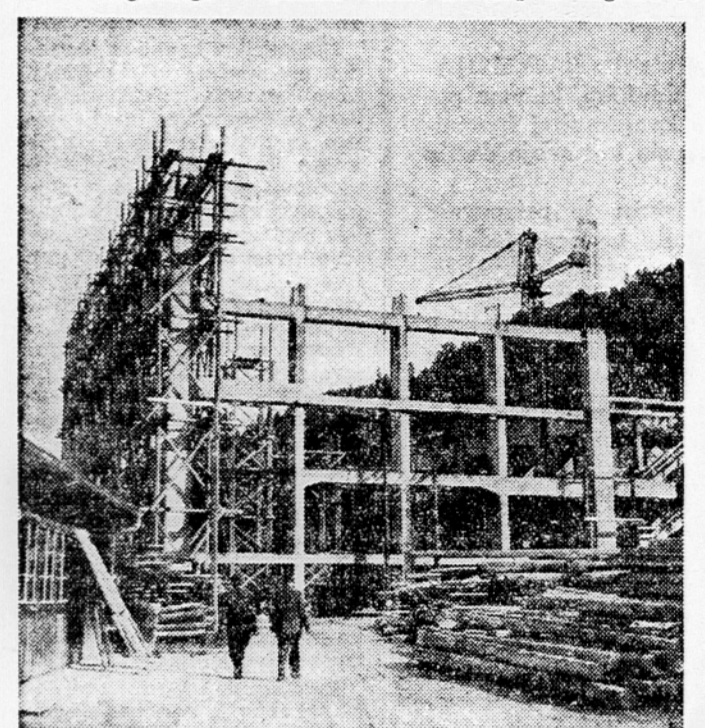
Veliki stroj, ki tiska zemljevide v 22 barvah

ENA IZMED TREH

L

V Jugoslaviji gradimo trenutno tri enako velike termoelektrarne, in sicer v Kobilari (Srbija), v Kakinju (Bosna in Hercegovina), — ti dve elektrarni bosta dobili večji del opreme iz Zahodne Nemčije — tretjo pa v Sošanju.

Gradnja velike termoelektrarne v Sošanju je tesno povezana z nastankom industrije glinice in aluminija v Kidričevem pri Ptujju. Velika termoelektrarna v Sošanju bo ena najpomembnejših rezerv električne energije elektroenergetskega sistema transformatorje in nekatero drugo opremo, ki jo ne izdelujejo domače tovarne.

Sošanjska termoelektrarna — Pogled na gradbišče strojnice za novo termoelektrarno v Sošanju

Slovenije in Hrvaške. Elektrarno so začeli graditi pred petimi leti. Po prvotnih načrtih bi morali dobiti opremo iz Češkoslovaške. Odpoved pogodbe je nekoliko zavlekla tudi gradnjo te elektrarne, vendar so od začetka letošnjega leta gradbena dela spet v polnem teku. Drugo leto pa bo treba naglo dela najmanj podvojiti, če ne celo potrojiti. Novi jasek, ki bo odprt te dni, nova termoelektrarna in še druge pridobitve v celjskem industrijskem revirju bodo predstavljale neprecenljivo vrednost, ki se v denarju zelo približuje nekako osmim milijardam dinarjev.

Letošnja gradbena dela na gradbišču termoelektrarne predstavljajo vrednost okoli 550 milijonov dinarjev. V glavnem je bila ta vsota porabljena za industrijske objekte termoelektrarne, deloma pa tudi za izvedenjske in družbeni standard: za gradnjo 50 stanovanj. Kakor je znano, so bile letošnje sklenjene v tujini naposled tudi pogodbe za dobavo opreme. Pri švicarskih tvrdkah »Oerlikon«, »Sulzer«, »Escher-Wyssa«, smo naročili za 17 milijonov švicarskih frankov, pri zahodnonemški tvrdki »Siemens« v Erlangenu pa za 4 milijone D-mark opreme. Zaključki v tujini so za to elektrarno zelo ugodni.

Vrhunec dandanašnje tehnike bosta predstavljala predvsem dva parna kotla, ki ju bo dobavila švicarska tovarna »Sulzer« (Winterthur). Vsak kotel bo dal na uro 125 ton pare: 520 stopinj in 100 atmosfer pritiska. Izraz kotel za te naprave izdelane iz najmodernejšega materiala pravzaprav ne ustreza več, saj sestoji v glavnem iz zapletenega sistema številnih cevi. Vendar je beseda še vedno v rabi, čeprav je tehnika že daleč naprej. Za dobavo obeh parnih turbin po 30.000 kilovatov je sklenjena pogodba s švicarsko tovarno »Escher-Wyssa« (Zürich). Tovarna »Oerlikon« iz Zürichja pa bo izdelala oba generatorja po 37.500 kVA (vsak bo tehtal 145 ton), medtem ko bo zahodnonemška tovarna »Siemens« dobavila predvsem regulacijske

dobavila večje število manjših transformatorjev in dva velika transformatorja za 37.500 kVA, ki bosta služila za transformiranje prenorne napetosti 110 tisoč voltov. Znatni del opreme bodo dobavile tudi slovenske tovarne

»Iskra« iz Kranja, »Telekomunikacije« iz Ljubljane (Pržani), »Tela« iz Ljubljane, »Jambor« iz Crnuče, »Motora« iz Skofje Loke ter »Elektrokovina« iz Maribora. Posebno težko nalogo pa bosta imela kolektiva dveh tovarn »Metalna« iz Maribora in »Strojne tovarne« iz Trbovelj. Ta dva kolektiva bosta v medsebojnem sodelovanju izdelala med drugim celotno opremo deponije za premog, vse potrebne transportne trakove, žičnico in skoraj celotno konstrukcijo koteljskih odrov.

Tako porazdeljena naročila za opremo so povzročila kaj zanimivo sodelovanje med domačo in tujo industrijo. Tuje tovarne, ki bodo dobavile razmeroma najvažnejšo opremo bodo dale garancijo za nemoteno obratovanje vseh naprav v termoelektrarni. Toda zato so zahtevale nekatere pogoje in nudile tudi nekatere ugodnosti. Tuje tovarne zahtevajo v prvi vrsti sodelovanje svojega strokovnjaka pri izdelovanju doma naročene opreme. Ta se bo lahko pritožil proti kvaliteti izdelave, tolažil bo načrte in dajal predloge. Skratka, nadzoroval bo izdelavo v naših tovarnah, kajti v nasprotnem primeru tuje tovarne ne garantirajo niti za svoje dobave. Razen tega pa bodo dobile tuje tovarne na vpogled tudi »kristne lste« materiala, iz katerega bo domači del opreme, v Svico pa bo na breme omenjenih treh tovarn odpotovalo 15 naših delavcev (vsak naj bi znal vsaj en tuj jezik, razen tega pa naj bi imel najmanj obratovsko šolo), kjer bodo ostali na praksi štiri mesece.

Nova sošanjska termoelektrarna bo povezana z velenjskim rudnikom — dobaviteljem premoga po 1600 m dolgi žičnici, ki bo vodila od novega jaska do elektrarniške deponije premoga. Pri rovam jasku bodo štirje bunkerji za premog, ki bodo na-

polnjeni v štirih urah. Elektrarniška deponija bo imela prostora za 160.000 ton premoga. Nad kotli pa bodo prav tako štirje bunkerji iste velikosti kot pri novem jasku; služili bodo za štiri pogonske ure v elektrarni. Med deponijo in bunkerji bodo zgradili prav zanimiv objekt takomnemenavni posevri most, dolg 185 m, višinska razlika med enim in drugim krakom mostu, ki bo služil za dovoz premoga, pa bo znašala 35 m.

Se pred 50 leti so termoelektrarne trošile na vsako proizvedeno kilovatro uro okoli 20.000 kalorij ali 5 kg dobrega premoga. V modernih termoelektrarnah je potrebnih dandanes za 1 kWh le še okoli 3000 kalorij. Kako je s tem razmerjem v slovenskih termoelektrarnah nam priča naslednji pregled:

TE Velenje za 1 kWh 8000 kalorij, TE Trbovlje za 1 kWh 4880 kalorij, TE Brestanica za 1 kWh 4800 kalorij.

Nova sošanjska termoelektrarna bo porabila za eno kilovatro uro le okrog 3100 kalorij. Če upoštevamo, da znaša kalorična vrednost velenjskega premoga okoli 2400 kalorij, bo nova elektrarna v Sošanju potrebovala za eno kilovatro uro komaj 1,2 kg premoga, medtem ko ga porabi stara velenjska termoelektrarna skoraj trikrat več.

Kdor je pazljivo zasledoval poročila o projektiranju in gradnji termoelektrarne v Sošanju, je že sam gotovo ugotovil nekatere spremembe. Medtem ko so bili sprva projektirani štirje agregati po 20.000 kilovatov, predvideva sedanji končni načrt dva agregata po 30.000 kilovatov in enega za 60.000 kilovatov, oziroma dva za 30.000 kilovatov. To slednje: ali bo imela termoelektrarna v Sošanju 3 ali 4 agregate še ni znano; vsekakor bo večja kot smo se nadejali.

J. K.

Kaj prodajajo v trgovinah za dobro blago?

Danes nekaj o maščobah

Medtem, ko smo lani uvožili precej manjvrednih, če že ne pokvarjenih maščob, skratka zelo slabe kakovosti, predvsem slabe, delno pokvarjene masti iz Italije, ki so jo vse trgovine vračale, se je letos stanje v tem oziru močno zboljšalo in pride le tu in tam do izraza nekaj posameznih primerov. Naši organi, ki preiskujejo kakovost in užitenost uvoženih maščob iz tujine že pri samem carinenju, so tako letos odkrili le nekaj primerov manjvredne margarine in so ji že takoj določili stopnjo uporabnosti, še predno jo je prevzelo grosistično podjetje, ki jo je naročilo. Večkrat pa so grosistična podjetja tudi sama poslala v pregled uvoženo margarino, ki je že na prvi pogled izgledala sumljiva. Tak je bil primer manjše količine margarine, uvožene iz Norveške, za katero je bilo ugotovljeno, da je manjvredna in uporabna le za kuho in peko. Seveda pa je laboratorij, ki jo je pregledal, priporočil zanjo znižanje prodajne cene.

Nedvomno je, da gre pri teh primerih za uvoženo maščobo slabše, oziroma manjvredne kakovosti za krivdo nakupovalcev, ki bi morali pregledati živila, katera kupujejo, pa tega ali ne store, ali pa se na njih kakovost in užitenost ne spoznajo. Seveda pa pri maščobah slabe kakovosti, ki se pojavijo v prodaji, ni vedno krivda na slabem nakupu v tujini, saj postajajo taki primeri v zadnjem času bolj in bolj redki. Živilski laboratorij je v zadnjih štirih mesecih

prejel v pregled nešteto primerov slabih maščob, ki so bile v prodaji v posameznih trgovinah. Le-te so se pokvarile v samih trgovinah zaradi nevesčega shranjevanja, trgovine pa so jih kljub temu, ne da bi se uverile o kakovosti, prodajale, dokler je pač kupčija cvetela. Prav v času oktobrske potrošniške mrzlice je bilo teh primerov največ, saj so nekateri slepo kupovali vse, kar jim je prišlo v roke, trgovci pa mirne vesti prodajali tudi nekurantno blago po pravilu: »Kupčija je kupčija.«

Septembra je krajevno trgovsko podjetje v Medvodah prodajalo močno žarko svinjsko mast, sumljivo rjavkaste barve. V laboratoriju so ugotovili, da je mast popolnoma neužitna, in za ljudsko prehrano neprimerna, uporabna samo v tehnične svrhe. Podjetje »Sadje« v Gosposki ulici je prodajalo margarino popolnoma milnatega okusa, prav tako neprimerno za prehrano. Margarino slabe kakovosti pa je prodajalo tudi trgovsko podjetje »Grmada« na Celovški cesti.

Pokvarjeno mast, smrdljivo in močno žarko so organi sanitarne inspekcije odkrili oktobra tudi v prodajalni trgovskega podjetja »Kočna« v Kamniku, v trgovini Kmetijske zadruge Račna pri Grosupljem pa margarino, pokvarjeno, žarko in popolnoma milnatega okusa.

Kar se margarine tiče, moramo ugotoviti, da je na splošno zelo priljubljen predmet različnih spekulacij trgovskih podjetij. Tako jo, kadar se začne kvariti, mnoga podjetja prekuhajo in jo dajo nato v promet kot »kuhano maslo«. Tako topljeno margarino so kot kuhano maslo prodajali v prodajalni Kmetijske zadruge Lukovica ter v trgovskem podjetju »Potrošnik«, poslovalnica št. 6 v Kamniku, dobavilo pa je to maščobo obema trgovskemu podjetju »Prehrana« iz Ljubljane.

Za kuhano maslo so prodajali topljeno margarino še v poslovalnici »Moja« kamniškega trgovskega podjetja »Kočna«, ter v treh poslovalnicah podjetja »Prekrba« v Domžalah, samo da je bilo pri teh zadnjih to »kuhanemu maslu« povrhu še plesnivo ter primerno samo za kuho in peko. Živilski laboratorij je vsem tem poslovalnicam ob tej priložnosti tudi svetoval, naj to manjvredno margarino prodajo v pregled nešteto primerov slabih maščob, ki so bile v prodaji v posameznih trgovinah. Le-te so se pokvarile v samih trgovinah zaradi nevesčega shranjevanja, trgovine pa so jih kljub temu, ne da bi se uverile o kakovosti, prodajale, dokler je pač kupčija cvetela. Prav v času oktobrske potrošniške mrzlice je bilo teh primerov največ, saj so nekateri slepo kupovali vse, kar jim je prišlo v roke, trgovci pa mirne vesti prodajali tudi nekurantno blago po pravilu: »Kupčija je kupčija.«

Septembra je krajevno trgovsko podjetje v Medvodah prodajalo močno žarko svinjsko mast, sumljivo rjavkaste barve. V laboratoriju so ugotovili, da je mast popolnoma neužitna, in za ljudsko prehrano neprimerna, uporabna samo v tehnične svrhe. Podjetje »Sadje« v Gosposki ulici je prodajalo margarino popolnoma milnatega okusa, prav tako neprimerno za prehrano. Margarino slabe kakovosti pa je prodajalo tudi trgovsko podjetje »Grmada« na Celovški cesti.

»Jugoslavija« — naša nova luksuzna turistična ladja

Ze prejšnje turistične sezone na Jadranu, pa tudi letošnja, so pokazale, da bo treba dobiti moderno luksuzno urejeno turistično ladjo. Podjetje »Jadrinski«, ki skrbi za prevoz turistov ob naši jadranski obali, bo te dni kupilo angleško potniško ladjo »Ailand Star«, ki je trenutno v Genovi. Ta ladja je bila zgrajena leta 1947, ima 3000 ton in 250 postelj ter lahko sprejme do 1000 potnikov; voz s hitrostjo 17 milj na uro. Ta ladja bo udobnejša in hitrejša kakor sta »Partizanka« in »Dalmacija«. Uporabljali jo bodo izključno za prevoz tujih turistov. Plula bo na prosti Reka-Dubrovnik, in sicer trikrat na teden, medtem ko bosta ladji »Partizanka« in »Dalmacija« pluli na isti prosti le dvakrat na teden. Ladja se bo imenovala »Jugoslavija«. M. V.

Železniški, letalski, brzojavni in telefonski promet v državi normalen

Beograd, 24. dec. Po podatkih glavne direkcije jugoslovanskih železnic je železniški promet v vseh krajih države normalen. Zaradi visokega snega je vlakovski promet otežčen samo na ozkotirni progi Gostivar—Ohrid, kjer so snežni zameti na posameznih krajih visoki tudi do 1,50 m. Letalski in brzojavni ter telefonski promet v državi in s tujino je tudi normalen. Brzojavne in telefonske zveze med Beogradom in Reko, Zagrebom in Splitom ter Ljubljano in Reko, ki so bile zaradi snega 3 dni pretrgane, so spet zvedene.

Prodlog za elektrifikacijo Hrvaške

Zagreb, 24. dec. Po predlogu strokovnega sveta elektrogospodarstva Hrvaške naj bi prihodnje leto porabili za elektrifikacijo v tej republiki nad 15 milijard dinarjev. S tem denarjem bi obnovili stare hidrocentrale in zgradili nove ter položili daljnovod s manjšo napetostjo.

Južna Dalmacija bo dobila prvo tovarno za predelavo sardin

Vse naše tovarne ribje industrije so sedaj v glavnem ob severnem in srednjem Jadranu. Prav nobene ni na vsem področju od Korčule do Boka Kotorske, čeprav je tu bogat ribolov. Po povojnih statistikah vlovijo tukaj na leto okrog 100 vagonov plave ribe. Velik del te količine propade, ker ni primernih tovarn za predelavo. Zato je mestni ljudski odbor Dubrovnika sklenil zgraditi novo modern tovarno za predelavo

sardin, za katero že izdelujejo tehnično in gospodarsko dokumentacijo. Tovarna bo po vsej verjetnosti na otoku Sipanu, ki je najbližji temu ribolovnemu področju. Zmogljivost tovarne bi znašala 2,5 t v 8 urah, delala bi 70 do 80 dni na leto in zaposlovala okrog 50 delavcev v dveh izmenah. V novi tovarni bodo predelovali plavo ribo, iz odpadkov pa bodo izdelovali tudi ribje olje in ribjo moko.

SLEPI URAR V DARUVARJU

Od stare, budilke do urarja

Ni ga v Daruvarju in okolici, ki ne bi poznal slepega Franceka Brabeca. Tudi mnogi gostje, ki prihajajo sem v zdravilišče in na dopust, ga poznajo. Toda Francek, kakor ga kličejo vsi Daruvarčani, ne bi bil toliko popularen, če ne bi bil predvsem dober urar. Kdor ni videl Franceka pri delu, bo težko verjel vsemu, kar bom zapisal. Gotovo bodo tudi mnogi bralci »Slovenskega poročevalca« podvomili v navedbe te zgodbe. Toda kdor ne verjame meni, naj se potruži do Daruvarja, kjer bo videl Franceka urarja, gostoljubnega in dobrega kuharja in glasbenika.

Francek je urar samouk. Kot otrok je vedno rad poslušal tik-takanje ur in vedno je želel imeti uro. Bil je v šoli za slepe in se je naučil Braillove pisave. Ko je že malo odrasel, mu je oče ob neki priložnosti kupil na sejmju staro »vekerico«. Ta je postala sreča za slepega fanta. Poslušal je njeno tik-takanje, zvonjenje božal vsako kolesce v mehanizmu in tako skozi mesece spoznal notranjost. Včasih je odpiral uro, jemal posamezna kolesca, jih vrtil med prsti in zopet zlagal nazaj. Po letu interzivnega dela je že razstavil celotno »vekerico« in jo zopet sestavlil.

Slepec boljši urar kot oni, ki vidijo

Tako so mnevala leta, Francek je že več kot desetkrat raz-

stavlil in sestavljal svojo »vekerico«. Ob neki priložnosti je dobil za darilo staro »pendelo« uro, katere že zdavnaj ni nihče uporabljal. Po nekaj tednih jo je Francek popravil. Zaslovel je kot urar. Sosedje so mu prinašali stare ure budilke, stenske in druge

Francek Brabec, slepi urar — preizkuša tanko pero za uro, na svojih ustniah

velike ure. Počasni in potpežljivi je najprej spoznaval mehanizem teh ur, potem pa jih popravil. Tako je minilo nekoliko let. Francek se je popolnoma izuril. Kupil si je urarsko orodje in sedaj mu je bilo še lažje delati. Ze toliko se je razumel na ure, da je začel proučevati mehanizme večjih žepnih ur. Na koncu pa je začel popravljati že popolnoma majhne ure. Tip se mu je razvil do take popolnosti, da je nadomestil vid.

Domačini so se privadili Franceka. Imel je več dela kot rjegov »kolegi« profesionalni urarji. Kadar razstavlja ure, postavlja vedno vsak delček na določeno mesto na mizl. Običajno dela ponoči. »Tedad je mir, nihče me ne moti. A kar se mene tiče, imam tudi manjšo režijo, kot kolegi«, pripoveduje Francek, ker mi ni treba plačevati električnega toka.«

Franček je dober glasbenik

Franček je danes sam, nima staršev, živi v svoji hiši. Opravlja vsa dela. Odhaja na trg, kupuje živila, skada drva, kuha, popravlja hišo, čist je in marljiv, da mu marsikatera gospodinja lahko zavida. Ima izvrstno posluš. Po glasu pozna vsakega prebivalca Daruvarja celo one, katerih ni slišal že po nekaj let. Poleg vsega je tudi glasbeno zelo nadarjen, igra tamburico in violino. Ko je bil mlad, je vodil cel orkester, ki je stalno igral po lokalih, zlasti v času turistične sezone. Ce bi Franceka vprašali, kako je mogel kot slepec spoznati vse, celo najmanjše predmete in se naučiti popravljanja ur, vam bo odgovoril: »Samo močna volja in stokrat narediti to, kar ni uspešno 29-krat...«

Milan Babit

TOVARNA VERIG — LESCE PRI BLEDU sprejme

1. KOMERCIALISTA kovinske stroke za prodajni oddelek;
2. SKLADIŠČNIKA za kovinsko stroko, ki mora biti komercialist;
3. EKSPEDITERJA;
4. TEHNIKA za kovinsko stroko za kontrolo izdelkov, ki mora imeti najmanj 2 do 3 leta prakse.

Predhodno je poslati pismene ponudbe s svojim življenjepismom, podatke o strokovni izobrazbi in dosedanj zaposlitvi na upravo podjetja.

Plača po tarifnem pravilniku. — Nastop službe lahko že 1. januarja 1954.

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA „ŽELEZNINA“ V RADOVLJICI

se tajništvu za notranje zadeve pri OLO Radovljica in članom Ljudske milice v Radovljici javno zahvaljuje za njih vestno in požrtvovalno delo pri odkritju zločincev, ki so z roparskim napadom v našo poslovalnico povzročili našemu podjetju večjo škodo.

KOLEKTIV »ŽELEZNINE«.

Pred reorganizacijo gozdnih gospodarstev

Za dlje časa poteka razprava o reorganizaciji gozdnih gospodarstev, ki so doslej upravljalna z gozdovi splošnega ljudskega premoženja kot republiške ustanove s samostojnim financiranjem. Celotna razprava o tem vprašanju izvira iz novega zakona o gozdovih, v katerem je rečeno, da opravljajo okrajni (mestni) ljudski odbori (24. člen zakona) neposredno nadzorstvo nad gospodarjenjem z vsemi gozdovi na svojem območju. Razpravo je sprožila poleg tega tudi vsakdanja praksa pri upravljanju z gozdovi. Medtem ko smo gozdovom splošnega ljudskega premoženja posvečali doslej precej pozornosti (za gospodarjenje v teh gozdovih je skrbelo večje število gozdarstev inženirjev, tehnikov, logarjev itd.), tega ni mogoče trditi za zasebne gozdove; čeprav obsegajo zasebni gozdovi 65 odstotkov, državni pa 35 odstotkov skupne gozdne površine v naši re-

publiki. V zadnjih letih smo tudi v zasebnih gozdovih začeli zboljševati gospodarjenje (s sečnjami, dovoljenji smo omejili posek, skrbeli za gozdomanje itd.), ki pa še zdaleka ni zadovoljivo. Gozdarski strokovnjaki sedanjih gozdnih gospodarstev bi lahko v mnogobliki izpopolnili gospodarjenje v zasebnih gozdovih; vsekakor je tudi to eden izmed razlogov, ki govori za reorganizacijo gozd. gospodarstev. Tako bodo okrajni ljudski odbori opravljali z gozdovi kot celoto, ne pa tako kot doslej, ko je del gozdarskih uslužbencev skrbel za državne, drugi pa za nedržavne gozdove.

Na okrajnih ljudskih odboreh bo treba gledati na to organizacijo takšno gozdarsko službo, ki bo upravljala z gozdovi splošnega ljudskega premoženja, hkrati pa nadzorovala gospodarjenje v zasebnih gozdovih. Verjetno bodo to službo opravljale okrajne uprave za gozdarstvo, ki bo-

Število nagrad se množi

Naš poziv podjetjem po Sloveniji, naj sodelujejo pri naši letošnji nagradni novoletni križanki in prispevajo svoje specialne nagrade, je že doslej našel na prav lep odziv. Razen že objavljenih smo doslej sprejeli še naslednje nagrade:

TOVARNA DEKORATIVNIH TKANIN v Ljubljani, Celovška cesta 280, ki izdeluje med drugim blago za pohištvo, zavese, plišče za dekoracijo in oblačila, je darovala 2 izvrstni BRISACI frotirki.

Trgovina s športnimi rekviziti »SLOVENIJA-SPORT« v Ljubljani na Ajdovščini, ki vam potrebnimi, je prispevala kot svoje darilo **KOMPLETNE SMUČI**.

TOVARNA MILA v Kranju je prispevala 20 kg odličnega pralnega mila lastnega izdelka znamke »OVEN«, ki ga gospodinje zelo hvalijo. **ČEVLJARSKA ZADRUGA** v Kranju je izbrala iz svoje zaloge dobrih in trpežnih izdelkov 1 PAR OTROŠKIH ČEVLJČKOV št. 26 in jih podarila za nagrado.

Naš priljubljeni humoristični časopis »PAVLHA« hoče prav tako biti zastopan v listi darovalcev nagrad za našo novoletno križanko. Podaril je **KOMPLETNI LETNIK** svojega zabavnega čtiva.

GOSPODARSKE VESTI

V Iraku, Libanonu, Siriji in Saudski Arabiji se muči angleška trgovinska delegacija, ki proučuje vdiranje tuje konkurence na ta tradicionalna britanska tržišča. Delegacija je ugotovila, da te države želijo trgovati z Anglijo, in meni, da so dane vse možnosti za obsežnejše trgovske posle z arabskimi deželami. Plasiranje angleškega blaga ovirajo visoke cene. Angleška industrija si bo morala zelo prizadevati, da obdrži in razširi to tržišče.

Ustanovitev banke za napredek proizvodnje in trgovine s kavo. Skupina proizvajalcev kave in denarnikov, med katerimi so tudi Američani, se je v Rio de Janeiro izjavila za ustanovitev posebne nacionalne banke za kavo, ki naj stimulira pridelovanje kave in trgovino s tem glavnim brazilskim izvoznim predmetom. Pet ameriških senatorjev se je že ugodno izrazilo glede udeležbe ameriškega kapitala; domači proizvajalci kave bi raje videli, da se zvezna vlada zavzame za ustanovitev posebne banke narodnega značaja.

V sezoni 1953/54 bo izvozila Indija v Sovjetsko zvezo okrog 30 milijonov liber (1 libra je 453 gr) čaja. V skladu z nedavno podpisanim trgovinskim sporazumom med obema državama bo Indija to količino lahko povečala, če se bo sovjetski izvoz v Indijo ugodno razvijal.

Predlog, po katerem naj dobi Jugoslavija 6000 ton ameriškega masla. Ameriške dobrodelne organizacije so vlado ZDA zaprosile, da jim da iz državnih zalog okrog 33 milijonov liber (1 libra je 453 gr) masla za pomoč tujim državam. Od te količine naj bi dobila Jugoslavija 13 milijonov liber (okrog 6000 ton), Nemčija 7 milijonov, Izrael in Italija po 5 milijonov in Avstrija en milijon liber masla.

Letošnja proizvodnja železa in jekla se v Mehiki ocenjuje na 450.000 ton v vrednosti 500 milijonov pesozov. Glede na zmogljivost bi te železarne letno lahko proizvedle 625.000 ton, toda večina jih je delala le s 60% zmogljivostjo in to v glavnem zaradi premajhnega povpraševanja, ki pada že dve leti.

Pred vojno je štela francoska trgovska mornarica 670 ladij s skupno tonažo 2.733.633 ton, danes pa jih ima 751, medtem ko znaša tonaža 3.557.590,3 tone. Med temi ladjami je 94 potniških, 110 tankerjev in 547 tovornih. Po naročilu Francije je v francoskih in tujih ladjedelnicah v gradnji 5 potniških ladij, 35 tankerjev in 12 tovornih ladij s skupno tonažo 684.000 ton.

Zakonski predlog proti kartelom v Nemčiji. Zahodnonemška vlada namerava v januarju priti pred parlament z zakonskim predlogom proti kartelom. Gospodarski minister Erhard je ob tej priložnosti izjavil, da sloni njegova politika na prosti konkurenci na prostem tržišču.

S 1. januarjem se po sporočilu angleškega trgov. ministarstva odpravi izvozna kontrola za razna živila, med njimi za mleko in mlečne izdelke (razna masla), živalsko krmo, suho sadje, orehe, sladkor in nekatere oljne rastline. Izjemoma bo še nadalje ostal v veljavi sistem izvoznih dovoljenj za Kitajsko, Hongkong, Makao in Tibet.

Na Danskem so začeli sejati novo vrsto krompirja, in sicer po izkušnjah, ki so trajale dve leti. Nova vrsta daje 15% do 30%, v posebno ugodnih pogojih pa celo do 40 odstotkov večji donos, kakor ga dajejo najboljše, doslej znane vrste.

Holandija dobavlja mlečne izdelke ameriški vojski v Evropi. Neke holandske tovarne mlečnih izdelkov je sklenila z ameriško vojsko v Evropi pogodbo, po kateri bo dobavila v prvi polovici 1954. leta 700 tisoč litrov mleka tedensko, in to v tekočem stanju ali v obliki mlečnih izdelkov. Podobna pogodba je bila sklenjena tudi s kanadskim vojnim letalstvom v Evropi. Pri obeh pogodbah gre za dobavo v vrednosti 3 milijonov dolarjev.

Trgovski zaključki na tržišču umetnega prediva so v ZDA slabi, kar bo verjetno imelo za posledico zmanjšanje proizvodnje v industriji rajonskih in acetatnih izdelkov. Ta proizvodnja se stalno manjša že od junija in se je do konca novembra zmanjšala za okrog 62 odstotkov.

V bližini Kitzbühela na Tirolskem, kjer so geologi odkrili bogata nahajališča bakra, so v polnem teku priprave za otvoritev starega rudnika srebra in bakra. Dela v rudniku naj bi se začela že prihodnje leto. Glavno okno bo segalo v globino 500 m.

Zaloga premoga in koksa se v Zahodni Nemčiji povečala na 3.5 milijonov ton. To povečanje zalog je v glavnem posledica manjše proizvodnje železa in jekla, manjšega izvoza in izredno miloga vremena.

Celju bo treba okrepiti socialistični sektor obrti

Razprava o osnutku uredbe v obrtnih obrtih in podjetjih je v Celju potrdila zahtevo, da je nujno okrepiti socialistični sektor obrti. Ta zahteva ni zrasla samo iz dejstva, da je po sprejetju nove uredbe pričakovati odpust delovne sile pri nekaterih večjih privatnih obrtniških (prvi znaki tega izigravanja novega zakona se v Celju že kažejo), marveč sploh iz perspektive našega gospodarskega razvoja, v katerem mora socialistični sektor obrti dobiti odločilnejše mesto. V tej razpravi, kako okrepiti socialistični sektor obrti zlasti s po-

imajo tovariši, ki naj bi ta obrat vodili pomisleke nad rednim vračanjem kredita, ki bi ga morali najeti za začetek leta. Zaradi takšnih in drugih slabosti se pojavlja vprašanje, po kakšnih načelih naj se razvija kapitalna izgradnja v socialističnem sektorju obrti. Ali ne bi kazalo, da bi se za kapitalno izgradnjo teh obratov dobili investicijski krediti? Po mišljenju predstavnikov Mestne obrtne zbornice bi bilo v tem pogledu lahko veliko storjenega, če bi ti krediti znašali vsaj desetino sredstev, ki jih obrt daje v obliki akumulacije, do-

bi bila tudi ostala administracija bolj sproščena.

Posebno poglavje razvoja socialističnega sektorja obrti se odpira tudi v vzgoji kadra. Ta boleča stran se začneja že pri vaječnih. Nedavni plenum OSS v Celju je v tej zvezi ugotovil: **Glede vzgoje vajencev smo za-skrbljeni!** Strojovna vzgoja je marsikje pomanjkljiva, v nekaterih obratih pa je zanemarjena še skrb za delo in življenje učencev zunaj delavnice. Če bo v naslednjem šolskem letu še odprta adaptirana vajeniška šola, potem bo vsaj v tem pogledu storjen velik korak naprej. Vsekakor pa bo v tej zvezi še potrebno razpravljati o ustanovitvi vajeniške internata s pripravljanim razredom!

Zavora uspešnejšega razvoja socialističnih obrtnih obratov pa je mnogokrat še negativen odnos do dela pri številnih delavcih. Splošna je ugotovitev, da v teh obratih manjka iniciative! In naključje, da so bili socialistični obrtni ukinjeni, in da so na temeljih teh »ruševin« zrasle dobrodojne privatne delavnice! In še: v mehanični delavnici v Zidankovi ulici jim je zmanjkalo dela »zaradi nastopa slabega vremena«. Ker se sami niso hoteli »znajti«, so odšli spraševat na MLO, kaj naj storijo!!! Ni dvoma, da je tak odnos do dela tudi zrcalo »aktivnosti« sindikata obrtnih delavcev.

Na škodo splošnega razvoja in krepitev socialističnega sektorja obrti delajo še takomnani zaprti obrati, to se pravi obrtne delavnice v sklopu industrijskih podjetij. Ne samo, da so v teh delavnicah stroji nezadostno izkoriščani; v teh delavnicah tudi ne poznajo skrbi za vzgojo obrtniškega kadra. Zaradi tega se predstavniki Mestne obrtne zbornice zavzemajo, da bi vprašanje krepitev socialističnega sektorja obrti v Celju reševali kompleksno, da bi pri tem upoštevali zmogljivost obrtnih delavnic pri industriji!

Da bo treba razviti socialistične obrti posvetiti mnogo več pozornosti, je ugotovil tudi četrti plenum OSS v Celju. Plenum je sprejel sklep, da bo predlagal mestnemu zboru proizvajalcev, da naj bi tudi razvijo socialistične obrti prišel vsaj enkrat na dnevni red zasjedanj! Pri tem pa bodo predstavniki celjskih proizvajalcev opozorili na dejstvo, da bo treba v prihodnjem letu iz proračunskih sredstev rezervirati okoli 4 milijone dinarjev za brezposelnost! Ali ne bi bilo bolje ta sredstva dati za povečanje in ustanavljanje obrtnih obratov in v njih zaposliti brezposelnost?!

Razprava o stanju in o potrebi po ukrepih socialističnih obrtnih obratov v Celju je zavzela širok razmah. Vsekakor pa kaže, da bo za zboljšanje dosedanjega stanja treba tesnejšega sodelovanja med obema družbenima organizacijama (Obrtna zbornica ter OSS) in MLO v Celju. Treba bo več prizadevanja tudi s strani gospodarskega sveta! Na koncu pa še en predlog: morda bi kazalo proučiti odlok o investicijah za gospodarske organizacije, ki ga je poleg ostalih okrajev sprejela tudi skupščina MLO v Ljubljani! M. B.

Za 15% več zaposlenih na Hrvaškem

Letos oktobra je doseglo število v LR Hrvatski zaposlenih delavcev in uslužbencev v zadnjih dveh letih najvišji nivo. V industriji, gradbeništvu, prometu, trgovini, obrti na državnih kmetijskih posevkih in v drugih dejavnostih — brez vojaških podjetij, zadržnega in privatnega kmetijstva ter privarne obrti — je bilo oktobra zaposlenih nad 390.000 delavcev in nameščencev. To je za 15 odstotkov več, kakor jih je bilo zaposlenih januarja 1952.

V istem času se je zmanjšalo število začasnih nezaposlenih ljudi. Oktobra se je to število zmanjšalo, če ga primerjamo s stanjem v septembru, za 8 odstotkov.

Vzgojiteljicam predšolskih otrok naj pomaga Društvo prijateljev mladine

V sredo je bil redni letni občni zbor republiškega odbora Druženje vzgojiteljic Slovenije, katerega so se udeležili poleg vzgojiteljic še zastopniki centralnega združenja vzgojiteljic Jugoslavije, zastopniki republiškega in mestnega sveta za prosveto in kulturo LRS, glavnega odbora sindikatov Slovenije, zastopnik društva profesorjev ter sveta za zdravstvo in socialno skrbstvo.

Predsednik republiškega odbora Marjanca Pirnat je poročal o delu, uspehih in pomanjkljivosti združenja v letošnjem letu.

V bodoče naj bi se vzgojiteljice tudi več ne zapirale v ozek krog svojega vrta, temveč naj pomagajo tudi izven njega materam pri vzgoji otrok. Vrtni naj postanejo močni pedagoški centri, odkoder bi matere črpale znanje in nasvete za vzgojo svojih otrok. Zato je treba vrata vrta odpreti staršem, tudi tistim, ki nimajo svojih otrok v vrtnu, a stojijo pred težkimi vzgojnimi problemi, ki jih sami ne morejo rešiti.

Zato morajo biti naše vzgojiteljice predvsem široko razgledane žene, splošno izobražene, kajti le tako bodo lahko kos nalagam, ki so pred njimi. Pri njihovem delu naj jim pomagajo tudi množične organizacije, zlasti Društvo prijateljev mladine in ljudski odbori. Ti so ponekod že pokazali zanje mnogo razumevanja, zlasti v Mariboru, kjer je zbor proizvajalcev odobril za vzdrževanje vrtec in nabave igračev in pol milijona dinarjev, v Kranju, kjer pripravljajo občinski ljudski odbor načrte za najmoderneje urejene vrtnice itd. Prav bi bilo, da bi te primere posnemali tudi v drugih krajih, saj so prav vrtnice tiste ustanove, kjer rastejo in se razvijajo naši najmlajši rodovi.

IZ BELE KRAJINE

Vas Gradac v središču Bele krajine v zadnjem času prav lepo napreduje. Na pobudo predsednika občinskega ljudskega odbora, so dobili vsačani javno razsvetljava, sami pa so lepo obnovili zadržno poslopje s kino dvorano. Mnogo razumevanja za to delo je pokazal upravni odbor kmetijske zadruge. Z novim letom bodo imeli občani vse pogoje tudi za kulturno življenje, kjer bo važno vlogo odigralo domače, vsej Beli krajini dobro znano kulturno umetniško društvo.

V isti vasli sta tudi v letošnji zimski sezoni začela delovati dva izobraževalna tečaja — splošno izobraževalni in praktični gospodinjstvi tečaj. V splošno izobraževalnem tečaju se seznanjajo tečajniki s slovenščino, matematiko, vzgojstvom, zemljepisom, zgodovino in družbenimi vedami. Razen domačih predavateljev, predavajo na tečajih še številni predavatelji — strokovnjaki iz Crenolija. Kot kaže udeležba, je videti, da si vsačani resnično želijo poglobiti svoje znanje in zvedeti marsikaj novega.

Na praktičnem gospodinjstvem tečaju se mladinke in mlade gospodinjice urijo v krojenju, pletenju in vezanju. Ob zaključku nam bodo z razstavo pokazale, kako koristno se da izrabiti zimski čas. Oba tečaja bosta trajala dva meseca.

Tečajnikom v Gradcu in tudi tistim, ki jih bodo posnemali želimo čim več uspeha.

S. S.

Gostovanje Mariborčanke Sonje Fabič v zagrebški operi

ZAGREB, 24. dec. 29. decembra bo v zagrebški operi pela »Aida« talentirana Mariborčanka Sonja Fabičeva. Uveljavila se je že med študijem, narkar je bila angažirana v Grazu in Milanu. Nato je postala primadona reške opere. Kakor pravijo strokovnjaki, je to danes najmlajša Aida. Za njen prvi nastop v Zagrebu vlada veliko zanimanje.

DRŽAVNO TRGOVSKO PODJETJE

»Snežnik« Ilirska Bistrica

POSILJA VSEM SVOJIM STRANKAM IN SORODNIM STROKAM BORBENE ČESTITKE ZA NOVO LETO 1954!

večanjem in modernizacijo obstoječih obratov ter z ustanavljanjem novih, so se pokazale slabosti, ki so mnogokrat tudi nepremostljive.

Ena največjih zaprek za povečanje dosedanjih ali za ustanavljanje novih socialističnih obrtnih obratov so omejitve v kreditnem sistemu. Kreditna kvota pri MLO v Celju je bila v 1953. letu majhna in zato kmalu izčrpana. Izboljšanja v tem pogledu ni pričakovati niti v prihodnjem letu, čeprav naj bi po predlogu znašali krediti za ustanavljanje in obnavljanje obrtnih obratov tri milijone dinarjev. Spričo velikih potreb je ta kvota premajhna! Poleg tega pa niti obrtni obrati sami ne ustvarjajo zadostnih sredstev, da bi lahko povečali svoje kapacitete. Mnogi delajo celo v takšnih prostorih, da bi jih sanitarna ter inspekcijska dela morali že zdavnaj zapreti! Pri ustanavljanju obrtnih obratov pa se pojavljajo še druge zapreke. Primer: vsi poskušni upravnega aparata, da bi znova zaživela sodarska delavnica v Celju so propadli, ker

TRGOVSKO PODJETJE

„Potrošnik“

Šoštanj

ZELI VSEM SVOJIM CENJENIM ODJEMALCEM IN DOBAVITELJEM SREČNO NOVO LETO TER SE SE V NAPREJ PRIPOROČA

„ELEKTROTEHNA“

elektrotehnično podjetje — LJUBLJANA

obvešča vse svoje odjemalce, da bo letni popis blaga (inventura) od 4. do 9. januarja 1954, zaradi česar bo v tem času skladišče v Kotnikovi štev. 12 zaprto.

Strankam priporočamo, da se s potrebnim materialom oskrbijo že v decembru!

M. B.

